

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ევროპეისტიკის დეპარტამენტი

ხელნაწერის უფლებით

მერი მახარაძე

საგაზეთო ფელეტონის იუმორის ეპოქალურ-კულტურული არსი და კვლევის
ლინგვოკულტუროლოგიური პერსპექტივა
(ქართული და ინგლისური საგაზეთო ფელეტონების მასალაზე)

სპეციალობა – ლინგვისტიკა

ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი
დისერტაციის

ავტორეფერატი

ბათუმი

2018

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ევროპეისტიკის დეპარტამენტში

სამეცნიერო ხელმძღვანელი

თეა შავლაძე -

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი

უცხოელი შემფასებელი

ცვეტელინა ჰარაკჩისკა -

რუსე ანგელ კანჩევის უნივერსიტეტის
პროფესორი, ბულგარეთი.

შემფასებლები

მადონა შელია -

ღია სასწავლო უნივერსიტეტი,
ფილოლოგიის დოქტორი,
პროფესორი;

იზოლდა ჩხოზაძე -

ღია სასწავლო უნივერსიტეტი,
ფილოლოგიის დოქტორი,
პროფესორი;

მაია კიკვაძე -

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი,
ფილოლოგიის დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2018 წლის 8 დეკემბერს, 13 საათზე, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: ბათუმი, ნინოშვილის ქუჩა #35, პირველი კორპუსი, მეორე სართული, აუდიტორია 37.

სადისერტაციო ნაშრომის გაცნობა შესაძლებელია ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ილია ჭავჭავაძის ბიბლიოთეკასა და ამავე უნივერსიტეტის ვებ გვერდზე.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი

ფილოლოგიის დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი

ნათელა ფარტენაძე

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

თანამედროვე საზოგადოებაში მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა როლი და მნიშვნელობა განუსაზღვრელია. ყველაფერი, რისთვისაც არსებობს მასობრივი კომუნიკაციის ნებისმიერი საშუალება და რასაც იგი აკეთებს, საბოლოოდ მის შინაარსშია განსხეულებული.

პუბლიცისტური ნაწარმოების ფორმასა და შინაარსში მოქცეული ახალი ამბავი ერთგვარი ტექსტური მთლიანობაა, რომელშიც ადვილი შესამჩნევია ერთი მხრივ ლინგვისტური, მეორე მხრივ კულტუროლოგიური ინოვაციები.

ჟურნალისტური ტექსტი ენაში და არა მარტო ენაში მიმდინარე მოვლენების „სარკეა“. თუკი წინათ ამას მხატვრული ლიტერატურა აკეთებდა, დღეს ეს როლი მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებმა, პუბლიცისტურმა ჟანრებმა მიითვისა. სწორედ ცხოვრებაში არსებული კრიზისული სიტუაციები და საზოგადოებრივი კრიზისები, მნიშვნელოვანი პოლიტიკურ-ეკონომიკური თუ სოციალური პროცესები ქმნიან იმ ტექსტობრივ სივრცეს, რომელსაც მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრი წარმოაჩენს. თუმცა მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრი იმით განსხვავდება წმინდა პუბლიცისტური ჟანრისგან, რომ მასში ერთმანეთს თანხვდება დოკუმენტური და მხატვრულ-ლიტერატურული ელემენტები. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ დოკუმენტალურობა მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრის ტექსტებში მეორეხარისხოვანია და წინა პლანზე ავტორის მიერ ფაქტის ან მოვლენის სუბიექტური შეფასებაა გამოტანილი.

სადისერტაციო ნაშრომის თემა და პრობლემა. სადისერტაციო ნაშრომი „საგაზეთო ფელეტონის იუმორის ეპოქალურ-კულტურული არსი და კვლევის ლინგვოკულტუროლოგიური პერსპექტივა“ (ქართული და ინგლისური საგაზეთო ფელეტონების მასალაზე) ეძღვნება საგაზეთო ჟანრობრივი სივრცის ერთ-ერთი ტექსტის ტიპის, ფელეტონის კვლევას, სადაც სწორედ ფაქტისადმი შემოქმედებით მიდგომას აქვს უდიდესი ყურადღება დათმობილი. მიუხედავად ფელეტონის სოლიდარული ასაკისა (იგი უკვე ორ ასეულ წელს ითვლის), შეიძლება ითქვას, რომ იგი, როგორც ჟანრი საბოლოოდ ჯერ არ გამქრალა და საკმაოდ მიმზიდველი და პერსპექტიულია როგორც მკითხველთათვის, ისე მკვლევართათვის.

ჩვენი მიზანია შევისწავლოთ ფელეტონის, როგორც მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრის განვითარების ისტორია და გზები ორ განსხვავებულ კულტურაში - ქართულსა და ინგლისურში, ვნახოთ რა და რა სახით/ფორმით პოულობს იგი გამოვლინებას, არის თუ არა ფელეტონთა ენობრივი გაფორმება მსგავსი აღნიშნულ კულტურებში და რა სპეციფიკური ნიშან-თვისებებით გამოირჩევა იგი ქართულ და ინგლისურ კულტურაში.

აღნიშნული მიზნის მისაღწევად ნაშრომში გადაჭრილია შემდეგი კონკრეტული ამოცანები: 1) შესწავლილია პუბლიცისტური და საგაზეთო სტილების სპეციფიკა; 2) დანახულია ფელეტონის, როგორც ჟანრის მახასიათებელი თვისებები; 3) შესწავლილია ფელეტონის განვითარების ისტორია ქართულ და ინგლისურ კულტურებში; 4) ცალ-ცალკე დახასიათებულია ფელეტონის სახეები; 5) ქართული და ინგლისური ფელეტონები შესწავლილია ლინგვისტილისტური და სტრუქტურული კუთხით; 6) ცალ-ცალკე ენების ანალიზით მიღებული შედეგები შეპირისპირებულია ერთმანეთთან, გამოვლენილია ქართულ და ინგლისურ ფელეტონებს შორის მსგავსება-განსხვავებანი.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე მდგომარეობს ზემოაღნიშნული თემის სინთეზურ კვლევაში. თანამედროვე საზოგადოებაში ძალზედ აქტუალურია მედიის როლი და მნიშვნელობა. ასევე აღსანიშნავია, რომ შეპირისპირების მაგალითზე ნაკლებად არის გამოკვლეული ისეთი ლინგვისტური ფენომენი როგორცაა ფელეტონი და მისი გამოვლინება ისეთ საინტერესო და მრავალმხრივ სფეროში როგორცაა მედია.

პრობლემის აქტუალურობა. დისერტაცია აღნიშნულ საკითხზე მართლაც საჭირო და აუცილებელია, რადგან ფელეტონთა რიცხვმა ქართულ და ინგლისურენოვან პრესაში საგრძნობლად იკლო სავარაუდოდ პრესის დემოკრატიულობიდან გამომდინარე, თუმცა როგორც ჟანრი იგი დღემდე არ კარგავს აქტუალობას. ფელეტონი დღეს უკვე ჩაანაცვლა პოპულარულმა სატირულ-იუმორისტულმა შოუებმა და ანიმაციური ფორმის სატირულმა გადაცემებმა. ამდენად, მნიშვნელოვანია ვნახოთ, თუ რა გახდა ფელეტონის პოპულარობის შემცირების მიზეზი, როგორი იყო მისი როლი წარსულში და რა ფუნქცია აკისრია მას დღეს თანამედროვე საზოგადოებაში.

სადისერტაციო ნაშრომის თეორიული მნიშვნელობა განისაზღვრება იმით, რომ იგი შეიცავს ენათა ტიპოლოგიისა და კულტუროლოგიისათვის ფასეულ დაკვირვებებსა და დასკვნებს.

სადისერტაციო ნაშრომის პრაქტიკული მნიშვნელობა იმაშია, რომ იგი საინტერესო მასალას შეიცავს როგორც ზოგად ლინგვისტურ ლექციათა კურსებისთვის, ასე, კურსებისთვის ლინგვისტურ ანგლისტიკაში. ნაშრომი შეიძლება გამოყენებულ იქნას ინგლისური ენის სტილისტიკის, ფუნქციური სტილისტიკის, ხატოვანების თეორიის, ტექსტის ლინგვისტიკის, პრესის დისკურსის, ლინგვოკულტუროლოგიის ლექცია-სემინარებზე. ასევე შესაძლებელია მისი გამოყენება საბაკალავრო და სამაგისტრო ნაშრომებზე მუშაობის პროცესშიც. ნაშრომი დააინტერესებს ჟურნალისტურ ჟანრთა თეორიით დაინტერესებულ პირებს, ჟურნალისტიკის ფაკულტეტის სტუდენტებს და ჟურნალისტებს.

გამოყენებული მეთოდოლოგია და მეთოდთა სისტემა. რაკი ჩვენ ვიკვლევთ ერთ-ერთი ჟურნალისტური ტექსტის ტიპს (ფელეტონი) ლინგვოკულტუროლოგიურ ჭრილში, შეიძლება ვთქვათ, რომ ნაშრომი ატარებს ინტერდისციპლინარულ ხასიათს. ანუ, ჩვენ ვახდენთ სამი მეცნიერული დისციპლინის: ჟურნალისტურ ჟანრთა თეორიის, კულტუროლოგიის და ლინგვისტიკის გამოცდილებათა სინთეზირებას, რაც გვაძლევს ინტერდისციპლინარულ კვლევას. ნაშრომის ძირითადი მეთოდოლოგიური ორიენტაცია ეფუძნება ინტერდისციპლინიზმს, თუმცა ნაშრომში ასევე გამოყენებულია დაკვირვების, აღწერილობითი, სემანტიკური ანალიზის და შეპირისპირებითი მეთოდები.

ემპირიულ მასალად გამოყენებულია ქართული ფელეტონის ნიმუშები ჟურნალ-გაზეთებიდან: „ივერია“, „დროება“, „ნიანგი“, „კვირის პალიტრა“ და ინგლისური სატირულ-იუმორისტული ესეები და იუმორისტული სვეტის სტატიები, იგივე ფელეტონები ცნობილი ინგლისური სატირულ-იუმორისტული ჟურნალ-გაზეთებიდან: Punch (The London Charivari), The Wipers Times, Private Eye, News Thump, News Biscuit, The Daily Squib, The Spoof.

კვლევის თეორიულ ბაზად გამოყენებულ იქნა: ქართველი (გ. კვარაცხელიას, ი. ჩხობაძის, ს. ტაბაღუას, თ. გოგოლაშვილის, გ. შამილიშვილის), რუსი (ე. ჟუბრინას, ო. ციგანოვის, ა. ისტომინას, ს. ლოგაჩევის, დ. ზასლავსკის, ი. გალპერინის) და უცხოელი

მკვლევრების (პ. სიმფსონის, რ. სეპის, კ. დიანიანას, მ. პეტკუს, რ. მენკოვის, ა. პიეტილას და სხვათა) ნაშრომები.

სადისერტაციო ნაშრომის სტრუქტურას განსაზღვრავს კვლევის მიზნები და ამოცანები. იგი შედგება შესავლის, 5 თავის, 18 ქვეთავის და დასკვნითი ნაწილისაგან. ნაშრომს თან დართული აქვს გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა.

შესავალში დასაბუთებულია საკვლევო პრობლემის არჩევანი, განსაზღვრულია კვლევის მიზნები და ამოცანები, ხაზგასმულია ნაშრომის აქტუალობა და მეცნიერული სიახლე, მისი თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა. აქვე განსაზღვრულია კვლევის მეთოდოლოგიური ასპექტი.

ნაშრომის პირველ თავში სახელწოდებით „ფელეტონი როგორც საგაზეთო სტილის მხატვრულ - პუბლიცისტური ჟანრი და მისი სატირულ-იუმორისტული ბუნება“ მსჯელობა მიმდინარეობს იმაზე, თუ რომელ დისკურსს მივაკუთვნოთ ფელეტონი – პოლიტიკურ, მასობრივ-კომუნიკაციურ თუ იუმორისტულ დისკურსს. ასევე ვმსჯელობთ იმაზე, თუ რა არის ფელეტონის კოგნიტური ბაზა, რომელ ფუნქციურ სტილს – პუბლიცისტურს თუ საგაზეთოს შეიძლება მივაკუთვნოთ იგი. მოცემულ თავში ნათქვამია, რომ ფელეტონი სამივე სახის დისკურსს აერთიანებს თავის თავში და იგი საგაზეთო სტილის მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრია, რომელშიც მხატვრულობა და პუბლიცისტურობა ერთმანეთს არის გადაჯაჭვული. რაც შეეხება მის კოგნიტურ ბაზას, მისი კოგნიტური ბაზა „სამყაროს სატირული სურათია“. რაკი ფელეტონი სატირასა და იუმორს ეყრდნობა, საჭიროდ ჩავთვალეთ ერთი ქვეთავი სატირის სახეების და მისი ნიშან-თვისებების შესწავლისთვის დაგვეთმო.

ნაშრომის მეორე თავში „ფელეტონის როგორც ჟანრის მახასიათებელი ნიშან-თვისებები“ საუბარია ტერმინის „ფელეტონი“ სხვადასხვაგვარ გაგებაზე, ფელეტონის ძირითად სახეებზე და მის ჟანრობრივ მახასიათებლებზე, ავტორ ფელეტონისტის როლზე ფელეტონში.

ნაშრომის მესამე თავში „ფელეტონის ლინგვისტიკური და სტრუქტურული თავისებურებები“ კვლევა მიმდინარეობს ორი კუთხით. ერთი მხრივ საუბარია ფელეტონის ექსპრესიულობაზე, მისთვის დამახასიათებელ სტილისტურ ხერხებზე. მაგალითების ანალიზის საფუძველზე დასახელებულია ის სტილისტური ხერხები

(სატირა, ირონია, გროტესკი, სარკაზმი, სატირული მეტაფორები, იუმორით გაჟღენთილი შედარებები), რომლებიც ქმნის ფელეტონის ხატოვანებას. მეორე მხრივ შესწავლილია ფელეტონის სტრუქტურული თავისებურებები, დანახულია მისი მსგავსება იუმორისტულ მოთხრობასთან და ესესთან/ნარკვევთან; საუბარია ფელეტონის ჰიბრიდულ ფორმებზე. მოცემულ თავში ცალკე პარაგრაფი აქვს დათმობილი ფელეტონების სათაურთა კვლევას.

ნაშრომის მეოთხე თავი სახელწოდებით „ქართული ფელეტონის გენეზისი და მისი ლინგვოკულტურული ბუნება“ დიაქრონულ ჭრილში შეისწავლის ქართულ ფელეტონს, წარმოაჩენს სხვადასხვა დროის ფელეტონის თემატურ, შინაარსობრივ და სტრუქტურულ სახესხვაობებს.

ნაშრომის მეხუთე თავში „ინგლისური ფელეტონის გენეზისი და მისი ლინგვოკულტურული ბუნება“ საუბარია ინგლისურში ტერმინის „ფელეტონი“ არ არსებობაზე და აღნიშნული ტერმინის სხვა ტერმინებით (სატირულ-იუმორისტული ესე, იუმორისტული სვეტის სტატია) ჩანაცვლებაზე. წინა თავის მსგავსად, მოცემულ თავში დიაქრონულ ჭრილში შესწავლილია ინგლისური ფელეტონის განვითარების გზა, მისი თემატური, შინაარსობრივი და სტრუქტურული მახასიათებლები განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე.

დასკვნით ნაწილში ჩამოყალიბებულია კვლევის შედეგები.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

თავი I. ფელეტონი როგორც საგაზეთო სტილის მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრი და მისი სატირულ-იუმორისტული ბუნება

ნაშრომის პირველი თავი ორი ქვეთავისგან შედგება. პირველ ქვეთავში სახელწოდებით „ფელეტონი როგორც მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრი და მისი ადგილი მასმედიაში“ ნათქვამია, რომ როდესაც საქმე ეხება ისეთ ტექსტობრივ ფენომენს როგორც ფელეტონია, ძნელია გვერდი ავუაროთ ფუნქციურ სტილზე საუბარს, კერძოდ, თუ რომელ ფუნქციურ სტილს უნდა მივაკუთვნოთ იგი – პუბლიცისტურს თუ საგაზეთოს.

პუბლიცისტურ და საგაზეთო სტილებს შორის მსგავსების შესახებ წერს ს. ტაბალუა თავის დისერტაციაში „მედიაჟანრი Glosse როგორც ლიტერატურული ფენომენი“: „თავისი ამოცანა რომ წარმატებით შეასრულოს, საგაზეთო და პუბლიცისტურ სტილს უნდა გააჩნდეს დარწმუნების როგორც ობიექტური, ასევე ემოციური ძალა“ (ტაბალუა, 2010:26). აღნიშნული მოსაზრება მიუთითებს საგაზეთო და პუბლიცისტური სტილების მსგავს ფუნქციაზე – მასების დარწმუნების ფუნქციაზე. მართალია საგაზეთო ფუნქციურ სტილს სამი ძირითადი ფუნქცია, კერძოდ შეტყობინების, ზემოქმედების და გართობის ფუნქცია გააჩნია, მაგრამ მათ შორის წამყვანი მაინც აუდიტორიაზე ზემოქმედება და ზეგავლენის მოხდენაა. ნებისმიერი საგაზეთო ტექსტი აწვდის მკითხველს ინფორმაციას და ამავე დროს ზეგავლენასაც ახდენს მასზე. ამგვარად, საგაზეთო სტილის გამორჩეული ნიშნებია: 1) სუბიექტის როლი ანუ ტექსტის ავტორის როლი; 2) ენობრივი საშუალებების სოციალური ღირებულებანი.

საგაზეთო სტილი ჟანრთა მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. ტრადიციულად გამოყოფენ: საინფორმაციო-საგაზეთო, ანალიტიკურ-საგაზეთო და მხატვრულ-პუბლიცისტურ ჟანრებს.

ფელეტონი, ნარკვევი, კამფლეთი – მხატვრულ-პუბლიცისტურ ჟანრს წარმოადგენს. მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრები სინთეზური ჟანრებია, რაკი მათში მხატვრულობა და პუბლიცისტურობა იმ დონეზეა შერწყმული, რომ რომელი მათგანია უმთავრესი მათ შორის ძნელია დამტკიცება. ისინი ლიტერატურის და პუბლიცისტიკის ზღვარზე დგანან, ორივეს ელემენტებს ითვისებენ და ქმნიან

საკუთარ მრავალფეროვან ჟანრობრივ სივრცეს. მხატვრულობა რეალობის ხატოვანი ასახვაა, ხოლო პუბლიცისტურობა ხასიათდება თხრობის დოკუმენტური ტენდენციურობით. თუმცა ამ ორიდან პირველადი მაინც ავტორისეული აზრია კონკრეტულ ფაქტზე.

ამგვარად, ფელეტონი საგაზეთო სტილის განუყოფელი ნაწილია. ის გახლავთ საგაზეთო სტილის მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრებიდან ერთ-ერთი გამორჩეული ჟანრი, რომელშიც მხატვრულობა და პუბლიცისტურობა ერთმანეთს გადაჯაჭვულია და რომელიც სატირული დისკურსის შესანიშნავი გამოვლინებაა.

პირველი თავის მეორე ქვეთავში „სატირა როგორც იუმორისტული დისკურსის ერთ-ერთი გამოვლინება“ ვსაუბრობთ იმაზე, თუ რომელი სახის დისკურსს შეიძლება მივაკუთვნოთ ფელეტონი და რა ადგილი უჭირავს სატირას ფელეტონის იუმორისტული „სამყაროს სურათის“ შექმნაში.

დღეს არავინ დაობს იმის თაობაზე, რომ ფელეტონი თავის თავში სამი სახის დისკურსს აერთიანებს: 1) ბაზისური ინტენციის მიხედვით იგი პოლიტიკური დისკურსის ატონალური ჟანრია; 2) მიზნად ისახავს რა მასების ინფორმირებას და დარწმუნებას, იგი მასობრივ კომუნიკაციურ დისკურსს მიეკუთვნება; 3) მკითხველზე ზემოქმედების თვალსაზრისით იგი იუმორისტულ დისკურსს წარმოადგენს.

შევეცდებით დავასაბუთოთ ზემოთ წარმოდგენილი დებულება. პირველი – რატომ უნდა მივაკუთვნოთ იგი პოლიტიკურ დისკურსს? ნუთუ ყველა ფელეტონი პოლიტიკურ საფუძველს ატარებს? რათქმაუნდა, არა. ფელეტონი სხვადასხვა საკითხს შეიძლება ეხებოდეს, იქნება ეს პოლიტიკურ - ეკონომიკური, სოციალური თუ ზოგად საკაცობრიო საკითხები. თუმცა ფელეტონების დიდ ნაწილში მაინც პოლიტიკური მოვლენის თუ სიტუაციის სატირული ინტერპრეტაცია ხდება.

რატომ წარმოადგენს ფელეტონი იუმორისტული დისკურსის ჟანრს? იუმორი ხშირად კრიტიკის საფუძველია, ანუ, მისი საშუალებით შეიძლება შეფასების გაკეთება და ნაკლის გამოვლენა. ჟელტუხინას მიხედვით, ფელეტონის კომიკური ინტენციის მიზანია: 1) სიცილის რეაქციის გამოწვევა, რათა იდეოლოგიური ზეგავლენა მოახდინოს მკითხველზე; 2) აგიტაციის ან პროპაგანდის განხორციელება მკითხველის მიმართ (მოწოდება, დარწმუნება, ჩაგონება, რაიმე გრძნობის გამოწვევა, ქმედებისკენ

მოწოდება) და ა.შ. 3) მკითხველის თვალში ობიექტის დისკრედიტაცია (ჟელტუხინა, 2003:357).

ანუ, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ფელეტონში დაცინვა იარაღია, იუმორი კი, ამ იარაღის ნიშან-თვისება. როგორც გ. შამილიშვილი წერს სტატიაში „ხუმრობა, იუმორი, სატირა – ეს ცხოვრებაა“: „ფელეტონის საშუალებით მწერალმა უდიდესი ამოცანა უნდა დაისახოს, შექმნას კომიკური სიტუაცია. ისეთ მდგომარეობაში ჩააყენოს თავისი გმირები, რომ გამოჩნდეს მათი სასაცილო არსი. ფელეტონი არის ერთ-ერთი ყველაზე მეტრძოლი ჟანრი, რომელიც ემსახურება ნაკლოვანებათა მხილება-ლიკვიდაციას..... ფელეტონში კომპრომისი არ არსებობს. დასაგმობს გმობს, სათანადო ორგანიზაციასაც ზომებს აღებინებს. ყოველივე ამით კი საზოგადოების პროგრესს, წინსვლას უწყობს ხელს (შამილიშვილი, 2010:186).

სატირული დისკურსის დროს სამი ძირითადი მონაწილეა: ა) **სატირიკოსი**, იგივე სატირული ტექსტის შემქმნელი; ბ) **ადრესატი**, ანუ ადამიანი (მკითხველი, მსმენელი თუ მაყურებელი), ვინც ეცნობა სატირულ ტექსტს და გ) **სატირის ობიექტი** – ის კონკრეტული ინდივიდი თუ მოვლენა, რომელზედაც სატირიკოსის მიერ თავდასხმა მიმდინარეობს, რომელსაც სატირიკოსი აკრიტიკებს. წარმატებულ სატირულ ნაწარმოებში კარგად ჩანს ორი მათგანის – სატირიკოსის და მკითხველის ტანდემი, ხოლო ცუდად დაწერილ სატირულ ტექსტში კავშირი ტრიადაში დარღვეულია.

სატირულ ტექსტში კარგად ჩანს სატირიკოსის მიზანი. სატირიკოსი წინასწარ გათვლის ვისზე ან რაზე იღებს ის იერიშს და სწორედ ამ უკანასკნელის საშუალებით ცდილობს ტექსტის კონტროლის სადავეები დაიკავოს ხელთ. ანუ, ის თუ რა ფაქტზე ან მოვლენაზე ამახვილებს სატირიკოსი ყურადღებას, რას ირჩევს განხილვის თუ გაკილვის საგნად, მკვეთრად ავლენს სატირიკოსის სოციალურ-პოლიტიკურ ორიენტაციას. სატირიკოსის მიერ დაწერილი ტექსტი თვით სატირიკოსის სახეა, მისი აზროვნების ანარეკლის მატარებელია. სატირიკოსის იუმორი ზოგჯერ წინასწარ გამიზნულია, ზოგჯერ კი გაუთვლელი, შემთხვევითი.

გრიფინი და დასტინი წიგნში: “Satire: A critical Introduction” სატირიკოსის შესახებ ამბობენ: „სატირულ ნაწარმოებში სატირიკოსის სახე ნიღბის ქვეშ იმალება. თხრობა პირველ პირში მიმდინარეობს. სატირული ნაწარმოების გმირები თავად

ავლენენ თავიანთ ნაკლოვანებებს და დასცინიან საკუთარ ქმედებებს, სიტყვებს თუ ფიქრებს“ (გრიფინი,1994:34).

სატირიკოსი ორი სახის შეიძლება იყოს: **ოპტიმისტი**, რომელსაც უყვარს ხალხი, საზოგადოება, მაგრამ ამავე დროს ფიქრობს, რომ საზოგადოება ბრმაა და სულელი. ამიტომაც მათ ღიმილით ეუბნება სიმართლეს და ცდილობს საზოგადოებაში არსებული უმეცრების განკურნებას. მეორე სახის სატირიკოსი – **პესიმისტი**, უფრო დაუნდობელია, მას უყვარს ცალკეული ინდივიდები, მაგრამ სძულს საზოგადოება და ცდილობს გული ატკინოს და შეურაცხყოს ისინი.

სატირული ვერბალური ტექსტის აღქმის ფორმულა ასეთია: **Ironic Humor + Informed Criticism = Implicit Argument for reform** (ირონიული იუმორი + კრიტიკა = იმპლიციტური არგუმენტაცია).

როგორც ვხედავთ, სატირა იუმორისტული დისკურსის ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო ფორმაა. იგი ყველაზე ძლიერი იარაღია, რაც კი ადამიანს შეუქმნია. სატირა აფხიზლებს საზოგადოებას და სწორ ორიენტაციას აძლევს მას. იგი ასევე პროპაგანდის და მასებზე ზეგავლენის მოხდენის საუკეთესო საშუალებაა.

თავი II. ფელეტონის როგორც ჟანრის მახასიათებელი ნიშან-თვისებები

ნაშრომის მეორე თავი ოთხი ქვეთავისგან შედგება. მეორე თავის პირველ ქვეთავში სახელწოდებით „ფელეტონის რაობა“ განვსაზღვრავთ პრესის მნიშვნელოვან მხატვრულ-პუბლიცისტურ ჟანრს – ფელეტონს.

ცნობილი რუსი მწერალი, ჟურნალისტი და პუბლიცისტი მ. კოლცოვი ფელეტონის შესახებ მეტაფორულად ამბობდა: „ფელეტონი იმ ქვას ჰგავს, რომელიც წყალში ფართო, შორს გაბნეულ ჭავლს ქმნის“. ფელეტონის დასახასიათებლად შეიძლება გამოვიყენოთ პ. კლაინის მეტაფორული განმარტებაც: „ფელეტონი ყველაფერს ხედავს, ყველაფერი ესმის და შემდეგ მის მიერ დანახულსა და მოსმენილს ფარდას ხდის და საზოგადოების წინაშე „ამიშვლებს“.

სიტყვა „ფელეტონი“ ფრანგული წარმოშობისაა (ფრ. *feuille* რაც „ფურცელს“ ნიშნავს). მეთვრამეტე საუკუნის ლექსიკონებში აღნიშნული სიტყვა არ არსებობდა. ტერმინი „ფელეტონი“ მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისში გაჩნდა. 1800 წელს საფრანგეთში დაიწყო გაზეთის „Journal des Debats“ გამოცემა, რომელსაც დამატებითი ფურცლები ჰქონდა თანდართული. არსებობის დასაწყისში ფელეტონი წარმოადგენდა გაზეთის დამატებით ფურცელს რომელზედაც დატანილი იყო რეზუსები, გამოცანები და სხვადასხვა სახის განცხადებები. ამავე საკითხზე ენციკლოპედია „ბრიტანიკაში“ უმნიშვნელოდ, მაგრამ მაინც განსხვავებულ ინფორმაციას ვკითხულობთ: „პირველი ფელეტონები წარმოადგენდა ფრანგული გაზეთის დამატებით ნაწილს, რომელიც მიზნული იყო მის პოლიტიკურ ნაწილზე. მისი დამაარსებელი გახლდათ ბერტინი (უფროსი), გაზეთის *Débats* რედაქტორი. ფელეტონები არ იბეჭდებოდა ცალკე ფურცელზე, არამედ უბრალოდ გამოყოფილი იყო გაზეთის პოლიტიკური ნაწილიდან პატარა ხაზით და მცირე შრიფტით იყო დაბეჭდილი. ფელეტონებად ითვლებოდა არაპოლიტიკური ახალი ამბები, ჭორები, ლიტერატურული კრიტიკა, ეპიგრამები, შარადები და სხვა“ .

ტერმინის „ფელეტონი“ არა ერთ განმარტებას იძლევა რუსი პუბლიცისტი და მკვლევარი დ. ზასლავსკი თავის სალექციო კურსში „Фелетон в газете“.

„ფელეტონს ზოგჯერ უწოდებენ სხვადასხვა საგაზეთო მასალას“, – წერს იგი და ასახელებს ოთხ პუნქტს, რაც ახასიათებს მას: პირველი პუნქტის თანახმად ფელეტონი ეწოდება გაზეთში გამოქვეყნებულ მასალას, რომელიც იბეჭდება გვერდის ქვემო

ნაწილში, მეორე პუნქტით ფელეტონი ეწოდება სტატიას გაზეთის ან ჟურნალის სპეციალურ განყოფილებაში. გერმანულ პრესაში ფელეტონი არის სპეციალური გვერდი, რომელშიც გამოქვეყნებულია ლიტერატურულ-კრიტიკული სტატიები, რეცენზიები წიგნებსა და თეატრალურ დადგმებზე“. მესამე პუნქტით ფელეტონი ეწოდება სატირული და იუმორისტული ხასიათის სტატიებს, მიუხედავად მათი მოცულობისა და ადგილისა, სადაც ისინი არიან მოთავსებული. ასეთი ტიპის ფელეტონი ყველაზე მეტად გავრცელებული იყო საბჭოთა პრესაში და ბოლოს, მეოთხე პუნქტში ნათქვამია: ფელეტონი ეწოდება სტატიებს სამეცნიერო, ლიტერატურულ-კრიტიკულ, ხელოვნებისა და ისტორიის თემებზე, რომლებიც დაწერილია ლიტერატურულად ბრწყინვალე, მხატვრული ელემენტებით“.

როგორც ვხედავთ, თავდაპირველად არსებობდა ფელეტონი როგორც საგაზეთო ბლოკი, ხოლო მოგვიანებით შეიქმნა ფელეტონის მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრი და ჟურნალ-გაზეთების ფურცლებზე სატირული ხასიათის მოთხრობები, ე.წ. ფელეტონები გამოჩნდა.

ნაშრომის მეორე თავის მეორე ქვეთავში სახელწოდებით „ფელეტონის ჟანრობრივი მახასიათებლები“ ვსაუბრობთ იმაზე, თუ რა ჟანრობრივი მახასიათებლებით ხასიათდება ფელეტონი, რით განსხვავდება იგი სხვა სახის საგაზეთო მასალისაგან, რაში მდგომარეობს მისი პუბლიცისტური მახასიათებლები.

მეცნიერებს დაობენ იმის შესახებ, თუ რომელ ჟანრს მიაკუთვნონ ფელეტონი. რუსი მეცნიერი ს. მოროზოვი სრულიად უარყოფს ფელეტონის მხატვრულ ხასიათს და წერს: „ფელეტონი, რომელიც მხატვრულ ნაწარმოებს ემსგავსება, წყვეტს ფუნქციონირებას როგორც ფელეტონი. ფელეტონისტი მიზანი უნდა იყოს ენობრივი საშუალებების ისე გამოყენება, რომ მკითხველის ყურადღება მიიქციოს და შეძლოს პატარა თემის საყოველთაო მნიშვნელობის თემად გადაქცევა და მისთვის საგაზეთო ეფექტის მიცემა“.

მეორე რუსი მკვლევარი დ. ზასლავსკი თვლის, რომ ფელეტონისტი მოვალეობაა ფაქტის, მოვლენის, თემის პოლიტიკური გაანალიზება რაც მწერლის მახვილგონიერების და პერსონაჟის დახატვის ცოდნის გარეშე შეუძლებელია. დ. ზასლავსკის აზრს იზიარებს კიდევ ერთი რუსი მკვლევარი ო. ციგანოვი. იგი ხაზგასმით მიუთითებს ფელეტონის პუბლიცისტურ ბუნებაზე.

ქართველი მკვლევარი ნ. შენგელია მიიჩნევს, რომ „ფელეტონი მაღალკვალიფიციური მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრია, რომელიც გულისხმობს შესრულების პუბლიცისტურ მანერას, როგორც ამა თუ იმ ფაქტის ან მოვლენის განზოგადების აუცილებელ პირობას. ამასთანავე, იგი უნდა ემორჩილებოდეს მხატვრული ნაწარმოების აგების საერთო კანონებს და არჩეული თემისა და მიზნის შესაბამისად იყენებდეს სატირისა და იუმორის ელემენტებს“ (შენგელია, 2005: 202).

გერმანელი მკვლევარი ჰააკე თვლის, რომ ფელეტონი თავისი არსით პოეტურია და საკუთარი აზრის გასამყარებლად ფელეტონთა მეტაფორულ ბუნებაზე ამახვილებს ყურადღებას.

მკვლევარი მ. კოლმანი ფელეტონის ჟანრს ესესთან აიგივებს და წერს: „ეს ორი ფორმა იმდენად გავს ერთმანეთს, რომ ფელეტონი ნარკვევად უნდა ჩაითვალოს“ .

გერმანელი მკვლევარი ვენი თვლის, რომ „ფელეტონის თემატიკიდან, ავტორის ინტენციიდან და წერის მანერიდან გამომდინარე ფელეტონი შესაძლოა სხვადასხვა ლიტერატურულ ჟანრს დაემსგავსოს, ასე მაგალითად ანეკდოტს, ბიოგრაფიას, ნარკვევს და სხვა“ (სეპი, 2003).

რაკი ფელეტონი თავისი ბუნებით დიდად ჩამოგავს სხვა ჟანრებს, ამიტომაც მკვლევრები დღეს საუბრობენ ფელეტონის მრავალსახეობაზე (ფელეტონი-ჰამფლექტი, ფელეტონი - მოთხრობა, ფელეტონი-დიალოგი, ფელეტონი-მონოლოგი, ფელეტონი-დღიური, ფელეტონი-წერილი, ფელეტონი-პაროდია და ა. შ.). ასევე განარჩევენ „პატარა“ და „დიდ“ ფელეტონს.

სხვადასხვა მეცნიერთა მოსაზრების გაცნობის შედეგად მივდივართ დასკვნამდე, რომ ფელეტონი ჰიბრიდული ჟანრია და იგი ახდენს სატირული პუბლიცისტური ჟანრების ყველაზე ტიპური მხარეების კონცენტრირებას, სინთეზირებას და იძლევა შემოქმედებითი წარმოსახვის მნიშვნელოვან თავისუფლებას ნაწარმოების კომპოზიციური წყობის შექმნის, აგრეთვე გამომსახველობითი საშუალებების შერჩევის პირობებში. ეს არის ცოცხლად, იუმორით დაწერილი საგაზეთო მოთხრობა, რომელიც ამასხარავეს თანამედროვე ცხოვრების ნაკლოვან მხარეებს, მახინჯ მოვლენებს.

მოცემული თავის მომდევნო ქვეთავში განხილულია ფელეტონის ძირითადი სახეები. მეცნიერები გამოყოფენ ფელეტონის ორ სახეს: დოკუმენტალური, რომელიც

ფაქტებზე დაყრდნობით იწერება და კონსტრუირებული, ავტორის მიერ შეთხზული, მაგრამ საერთო მაინც აქვს მომხდარ ფაქტთან.

შეფასების ინტენსივობისა და ორიენტირებულობიდან გამომდინარე ი. ჩხობაძე გამოყოფს ფელეტონის რამდენიმე ტიპს: 1) მკვეთრად კრიტიკული; 2) ზომიერად კრიტიკული; 3) ხუმრობით კრიტიკული.

მკვეთრად კრიტიკული ფელეტონები იწერება იმისათვის, რომ გაკიცხოს, გამოააშკარავოს მანკიერი მოვლენები, ჩამოაყალიბოს მკითხველის მხრიდან მათდამი ნეგატიური დამოკიდებულება. უარყოფითი შეფასება მათში აშკარად დომინირებს და ხშირად მთლიანად გამორიცხავს ობიექტის დადებით შეფასებას. მეორე ჯგუფის ფელეტონები ზომიერად კრიტიკული – ნაკლებად მკვეთრი და ემოციურია ნეგატიური ურთიერთობის გამოსახატავად. მათში შეიძლება შეერწყას უარყოფითი და დადებითი შეფასებები. მესამე ჯგუფის ტექსტები – ხუმრობით-კრიტიკული შეიცავს უარყოფითი შეფასების მხოლოდ ელემენტებს და მათაც დადებითი შეფასების შეფერილობის ფონზე. უარყოფითი შეფასება უფრო ნაკლებია, ვიდრე- პირველ და მეორე ჯგუფში (ჩხობაძე, 2005:245).

აღნიშნული თავის უკანასკნელ ქვეთავში „ავტორ-ფელეტონისტის როლი ფელეტონში“ საუბარია ფელეტონისტზე, როგორც კომუნიკატორზე, მის სოციალურ დანიშნულებაზე და როლზე.

ფელეტონის ავტორს არ შეიძლება მთხრობელი ეწოდოს, იგი ანალიტიკოსია, რომლის ძირითადი დანიშნულებაა გადმოცემულ შინაარსს რეალურობა შესძინოს. ის უფლებას იტოვებს დააკვირდეს მოვლენებს, ეპიზოდებს, მოახდინოს მათი ინტერპრეტაცია და შეფასება, ზოგჯერ წარმოგვიდგინოს ისინი დრამატიზებულად, ფილოსოფიურად განსაჯოს ეს მოვლენები და საბოლოოდ შექმნას საშუალება აუდიტორიას ჩამოუყალიბდეს უნარი ფაქტისადმი საკუთარი თამამი მოსაზრების გამომუშავების (ტაბალუა, 2010:139).

წარსულში, კერძოდ 1800 წელს როცა საფრანგეთში პირველი ფელეტონები გამოჩნდა, ფელეტონისტების როლი ამგვარად განისაზღვრებოდა: ისინი დადიოდნენ ქუჩებში, აკვირდებოდნენ რა ხდებოდა და რას ამბობდნენ საზოგადოებაში და შემდეგ ეს ყველაფერი გაზეთის ფურცლებზე გადაჰქონდათ. სწორედ აქედან უნდა მოდიოდეს ფელეტონის მეორე სახელი “Talk of the Town.” ფელეტონისტი მიმართავდა

კოლოკვიალურ სტილს მკითხველთან სასაუბროდ, რაც ფელეტონის ენას ადვილად აღსაქმელს ხდიდა მკითხველისთვის.

თემა, რომელსაც ფელეტონისტი განიხილავს საჭირობოტოა. ავტორ-ფელეტონისტი საზოგადოების ყურადღებას ამახვილებს მის მიერ შერჩეულ ფაქტზე, ირჩევს მას თემად და ერთგვარად გადაამოწმებს კიდევ საზოგადოების აზრს აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით. ანუ, ფელეტონში კარგად ჩანს ფელეტონისტის შემფასებლური ტონი.

ფელეტონისტს უდიდესი პასუხიმგებლობა აკისრია ერთი მხრივ, იმათ წინაშე ვისაც აკრიტიკებს, მეორე მხრივ, მკითხველის წინაშე.

თავი III. ფელეტონის ლინგვისტიკური და სტრუქტურული თავისებურებები

ნაშრომის მესამე თავი 3 ქვეთავისგან შედგება. მესამე თავის პირველ ქვეთავში „ფელეტონის ლინგვისტიკური თავისებურებები“ საუბარია ფელეტონის ექსპრესიულობაზე, კერძოდ იმ სტილისტიკურ ხერხებზე, რომლებიც ფელეტონის ხატოვანებას განაპირობებს.

ექსპრესიულობა ფელეტონში პირველ ადგილზე დგას, რადგანაც მისი ტექსტი ავტორისეულ სუბიექტურ მოსაზრებაზეა აგებული. სწორედ ეს სუბიექტური მოსაზრებები ახდენენ ზეგავლენას ადრესატზე. ფელეტონის ხატოვანებას ქმნის სტილისტიკური ხერხები: სატირა, ირონია, გროტესკი, სარკაზმი, სატირული მეტაფორები, იუმორით გაჟღერებული შედარებები და ა. შ., რომლებიც დიდი ხნით რჩება მკითხველის მეხსიერებაში. საილუსტრაციოდ წარმოვადგენთ ამონარიდებს ქართული და ინგლისური ფელეტონებიდან, რომლებშიც სხვადასხვა სტილისტიკური ხერხია გამოყენებული მკითხველზე ზემოქმედების მოსახდენად და იუმორისტული ეფექტის შესაქმნელად.

ო. ტაბატაძის ფელეტონში „ნინოც ჩაო, ბადრიც ჩაო, „ოქროც“ ჩაო!... გაკილვის საგანია ნინო ბურჯანაძის პოლიტიკა. როგორც ფელეტონისტი ამბობს, ნ. ბურჯანაძემ პოლიტიკური კრახი განიცადა 2011 წელს, მისმა გამოსვლებმა მ. სააკაშვილის რეჟიმის გადაგდების მიზნით შედეგი ვერ გამოიღო – ნინო ბურჯანაძეს პოლიტიკური ცომი საბოლოოდ ჩაუვარდა, ეტყობა, საფუარი ისეთივე იყო, როგორც თავის დროზე მამამისის მიერ შემოტანილი ფქვილი (ტაბატაძე, 2011). ზემოთ წარმოდგენილ ამონარიდში ფელეტონის ავტორი იყენებს მეტაფორას „პოლიტიკური ცომი საბოლოოდ ჩაუვარდა“ და დასცინის პოლიტიკოს ქალბატონს. ფელეტონისტი ნ. ბურჯანაძის პოლიტიკურ კარიერას მამამისის მიერ შემოტანილ უხარისხო ფქვილით მოზეულილ ცომს ადარებს. გამოყენებული შედარება სარკაზმის შემცველია.

2015 წელს ქართულ საზოგადოებაში ერთ-ერთ ყველაზე მწვავე პოლიტიკურ-ეკონომიკურ თემას ლარის გაუფასურება წარმოადგენდა. ფელეტონში „დუმილი ოქროა?“ ლარის გაუფასურება მიხეილ სააკაშვილის გაქცევასთან არის შედარებული. ეს შედარება მართლად ორიგინალურია და შესაბამისად ექსპრესიულობითაც გამოირჩევა: მიშასავით გაიქცა ლარი, მიშას დაცვასავით დაედევნა მთელი

ეკონომიკური გუნდი და სანამ ივანიშვილმა არ დაუდო ფეხი და განცხადება არ გააკეთა, მანამდე ვერ გააჩერეს. პრინციპში, გაჩერებაც არის და გაჩერებაც, მთლიანობაში ლარს 50 თეთრზე მეტი აქვს მომატებული და თუ მიშას მიერ დაკარგული ტერიტორიებივით არ დაიწყო კლება, სერიოზული პრობლემების წინაშე აღმოვჩნდებით.

მწარე ირონია იგრძნობა ინტერნეტ წყაროებით გავრცელებულ ანონიმურ ფელეტონ-წერილში, რომელიც თითქოს საქართველოში მცხოვრები ჩინელი მოვაჭრის პირითაა დაწერილი. იგი წერილს წერს დედას ჩინეთში და უყვება საქართველოს, ქართველი ხალხის და მათი წეს-ჩვეულებების შესახებ. ფელეტონის ავტორს სააშკარაოზე გამოაქვს ქართველი ხალხის მანკიერი მხარეები: საკუთარი დედის გინება, ჩხუბი, ტყუილი, სასმელის სიყვარული, უცნაური გლოვა თუ მოლხენა.

..... ჩემს მეზობლად მოხუცი კაცი გარდაიცვალა, ქელებია და მთვრალი ჭირისუფლები მღერიან. მაინც არ მაძინებენ და გადავწყვიტე წერილი მოგწეროთ..... უცნაური ხალხია. მაგალითად ერთი კვირის წინ ვნახე როგორ მოკლა ცემით ერთმა ბიჭმა მეორე დედის შეგინებისთვის და შემდეგ როგორ ყვებოდა ამ ამბავს და თან თავის საკუთარ დედას აგინებდა. ვნახე, როგორ სვამდა ერთი კაცი ორ ლიტრიანი სასმისით და თითებში სიგარეტით ჯანმრთელობის სადღეგრძელოს; ვნახე ბანანების გამყიდველი რომელსაც ბანანი არასოდეს უჭამია, იმიტომ, რომ ძვირი ღირს; ვნახე ყურძნის არაყი, რომელიც ბაზრობაზე ერთი ჭიქა ათი ცენტი ღირს და ზუსტად იგივე არაყი კაფეში – ათი დოლარი; აქ ძალიან ღარიბები და გაჭირვებულებიც, კი მსუქნები არიან; ჩვენ ჩუსტებს, კეტებს და წებოს აქ სხვანაირად აფასებენ – ძვირი ღირს.

ზემოთ წარმოდგენილ მაგალითში სტილისტური ხერხის – ანტონომასიის/კონტრასტის საშუალებით დახატულია პარადოქსალური სურათი: ქელებია და შეზარხოშებული ჭირისუფალი მღერის; ბიჭი, რომელმაც დედაზე შეგინება სხვას არ აპატია, საკუთარ თავს დედას აგინებს; სასმისით და სიგარეტით ხელში მამაკაცი ჯანმრთელობას ადღეგრძელებს; ბანანის გამყიდველი ბანანს ყიდის, მაგრამ ბანანის გემო არ იცის; უჭირთ ცხოვრება, მაგრამ მაინც მსუქნები არიან;

ქართულ ფელეტონებში ალუზიის და ანალოგიის გამოყენება საკმაოდ ხშირია. აღნიშნული აზრის დასამტკიცებლად გამოგვადგება ფელეტონი სათაურით „ბორშიხვრეპია მიშას გაიგივება ზაქიჭამია გიორგი მეთორმეტესთან“. სათაურშივე

მკითხველი ყურადღებას აქცევს ანალოგიას – საქართველოს უკანასკნელი მეფის, გიორგი XII-ის გაიგივებას საქართველოს ყოფილ პრეზიდენტთან, მიხეილ სააკაშვილთან. დაისმის კითხვა: საიდან ეს ანალოგია? ისტორიიდან ცნობილია, რომ მეფე გიორგი გურმანი იყო, ჰქონდა ქეიფის საკუთარი წესი და ძალიან უყვარდა ზაქის ხორცი. ხალხმა მეფის ეს სისუსტე ხუმრობის თემად აქცია და ზედსახელი „ზაქიჭამიაც“ აქედან წამოვიდა. ქართველი ხალხისთვის ასევე ცნობილია ყოფილი პრეზიდენტის, მიხეილ სააკაშვილის გურმანობის ამბავიც. ფელეტონის ავტორი სწორედ მიხეილ სააკაშვილის ამ სისუსტეზე ამახვილებს ყურადღებას და მას „ხვრეპია მეფის“ სახელით მოიხსენიებს. ფელეტონში ადგილი აქვს ისტორიულ ალუზიას, რომელიც ინტერტექსტუალურ ჩანართად უნდა მივიჩნიოთ. ფელეტონში ნახსენებია იმჟამინდელი ქართლის მსხვილი ფეოდალის, ანდუყაფარ ამილახვარის და ვეზირი ვანოს სახელიც. ცხადია, რომ ვეზირი ვანო იგივე ვანო მერაბიშვილია, ხოლო ანდუყაფარ ამილახვრად რომელიმე რეგიონის ხელმძღვანელი უნდა მივიჩნიოთ, რომელთანაც სააკაშვილს ახლო მეგობრული ურთიერთობა ჰქონდა. ფელეტონში სატირისა და იუმორის საშუალებით დახატულია საქართველოს ექსპრეზიდენტის და იმჟამინდელი მთავრობის მანკიერი მხარეები – ქვეყნის ინტერესების არად მიჩნევა და საკუთარ სიამოვნებაზე ფიქრი. რეალისტური ბუნება, იდეოლოგიურობა და გროტესკულობა – არის ფელეტონის „სატირული სამყაროს სურათი“.

რაც შეეხება ინგლისურ ფელეტონებს, აქაც მრავლად ვპოულობთ ირონიის, სარკაზმის, იუმორით გაჟღენთილი მეტაფორების, ეპითეტების, შედარებების, ალუზიების, ალეგორიის, პაროდის მაგალითებს.

თანამედროვე ინგლისურ ფელეტონში: **Queen Victoria Sells her Granny Panties at UK Auction** („დედოფალი ვიქტორია ბების საცვლებს აუქციონზე ჰყიდის“), (**The Spooft, 20.07. 2015**) წარმოდგენილია ინგლისის მონარქის – დედოფალ ვიქტორიას **პაროდია**. აღნიშნული მაგალითი **ისტორიულ რემინისცენციასაც** წარმოადგენს. მთავარი გმირი, აწ გარდაცვლილი დედოფალი ვიქტორია დროის მანქანის საშუალებით ბრუნდება XXI საუკუნის ლონდონში. იგი აუქციონზე საკმაოდ სარფიანად გაყიდის თავისი ბების ნაქონ ქვედა საცვლებს (ე.წ. ფოხანებს), შემდეგ შედის ცნობილი თეთრეულის მაღაზიაში “Victoria’s Secret Store” და საუკეთესო ხარისხის, სექსუალურ საცვლებს ყიდულობს თავისთვის. დედოფალი ვიქტორია სუპერ თანამედროვე ქალად

გვევლინება. იგი მაღაზიის გამყიდველს ეუბნება: “Time for a change. It’s a new day. I’m sick of the old Victorian stuff. („ცვლილებების დროა. ყელში ამომვიდა ვიქტორიანული ძველმანები“ – თარგმანი ჩვენია). მაღაზიიდან გამოსული დედოფალი ვიქტორია გამვლელისგან ითხოვებს აიფონს და დედოფალ ელიზაბედ II-ს ტექსტურ შეტყობინებას გაუგზავნის: “Love it here. Always wanted 2 visit the store named after me. Awesome. U Shld shop here” („ძალიან მომეწონა აქაურობა. ყოველთვის მინდოდა ჩემი სახელობის მაღაზიაში მეყიდა რამე. არაჩვეულებრივია აქ ყველაფერი; გირჩევ ესტუმრო ამ მაღაზიას” – თარგმანი ჩვენია). დავაკვირდეთ იმას, თუ როგორ გარდაისახა დედოფალი ვიქტორია. მან აუქციონზე გაყიდა ბებიის ფოხანები, თავადაც გაიხადა გრძელი საცვლები, საუკეთესო თეთრეულის მაღაზიაში თანამედროვე ბრენდის საცვლები შეიძინა, აიფონიც მშვენივრად მოირგო და თანამედროვე ინგლისელი მოზარდვით დაიწყო ტექსტური შეტყობინებების გაგზავნა. დავაკვირდეთ იმასაც, რომ დედოფალი ვიქტორია მშვენივრად იცნობს თანამედროვე ტექსტური შეტყობინების წერის სტილს: ელიპტიკური წინადადებები, შემოკლებები. ეს ფელეტონი არის დაცინვა ინგლისურ კონსერვატიზმზე და დედოფალ ელიზაბედ II – ზე, რომლის ჩაცმის სტილი არ იცვლება ათეული წლების მანძილზე. მასზე თანამედროვე და პროგრესულად მოაზროვნე გამოდგა წარსულიდან დროებით დაბრუნებული დედოფალი ვიქტორია, რომელმაც ფეხი აუწყო თანამედროვეობას. აი როგორი უნდა იყოს თანამედროვე ცხოვრებაში დედოფალი – გვეუბნება ფელეტონისტი.

გარდა ლექსიკური სტილისტიკური ხერხებისა (ირონია, სარკაზმი, გაზვიადება, ეპითეტი, შედარება, მეტაფორა და სხვ), ფელეტონებში შევხვდით სინტაქსურ სტილისტიკურ ხერხებსაც, მაგალითად **გამეორებას, რიტორიკულ შეკითხვას, თხრობის დროს წყვეტილს**. ასევე შევხვდით **კონცეპტუალურ სიტყვებზე აქცენტირებას**, რომელიც გრაფიკული ფორმით იყო გამოხატული აზრის ეფექტურად გადმოცემისთვის. ქვემოთ წარმოვადგენთ ამ სახის ერთ მაგალითს. ფელეტონი **“Quit this Tomfooling”** („შეწყვიტეთ ხალხის გაპამპულება“) დაწერილია ერთი უბრალო ინგლისელი მოქალაქის პირით, რომელიც ხელისუფლებას ადანაშაულებს ხალხის აბუჩად აგდებაში და „გაპამპულებაში“ (The Wipers Times, 26 February, 1916, No2, Vol.1). წარმოვადგენთ ნაწყვეტს ფელეტონიდან: What have you done? – I ask you what

HAVE you done? The answer shame upon you wretched people is nothing – NOTHING. Can you hear the voice of babes yet unborn to you crying the ages – NOTHING? ... I tell you stop – STOP it now – at once! STOP THIS DAMNED NONSENSE! ინგლისელი მოქალაქე საკმაოდ მკაცრად მოითხოვს პასუხს ხელისუფლებისგან და გამუდმებით იმეორებს ფრაზას „რა გააკეთეთ?“ საყურადღებოა სიტყვის „არაფერი“ გამოთქმაც, რაც გრაფიკულადაც ასომთავრულით არის გამოხატული. ასევე გრაფიკული თვალსაზრისით თვალს გვჭრის სიტყვა „შეწყვიტეთ“, რომელიც ჯერ ჩვეულებრივ, არა ასომთავრულით არის წარმოდგენილი, შემდეგ გრადაციას განიცდის და გვხვდება ჯერ ასომთავრულით და ნაწყვეტის ბოლოს საკმაოდ მკაცრ მოთხოვნად წარმოგვიდგება ისევ და ისევ ასომთავრულით გამოხატულ წინადადებაში: „შეწყვიტეთ ეს წყეული სისულელე“. აღნიშნული ფელეტონი ნათელი მაგალითია იმისა, რომ ხშირად ირონიულ ტექსტს სერიოზული შინაარსის ტექსტით ჩაანაცვლებს. საქმის სიმწვავიდან გამომდინარე, ზოგჯერ ქვეტექსტური ირონია არ ჭრის და მწვავე კრიტიკაა საჭირო.

მესამე თავის მეორე ქვეთავში „ფელეტონის სტრუქტურული თავისებურებები“ ფელეტონის ჰიბრიდულ ბუნებაზეა ყურადღება გამახვილებული და ფელეტონის სხვადასხვა სახეა ფორმის თვალსაზრისით შესწავლილი.

ფელეტონის ჰიბრიდული ბუნება (ფელეტონი-იუმორისტული მოთხრობა, ფელეტონი - იუმორისტული სტატია; ფელეტონი-ნარკვევი, ფელეტონი-პამფლეტი, ფელეტონი-ზღაპარი, ფელეტონი-წერილი და ა.შ.) განაპირობებს იმ ფაქტს, რომ მკვლევრებს არ ძალუძთ ფელეტონის სტრუქტურული თავისებურებების გამოყოფა. მათი აზრით, ფელეტონი როგორც ჟანრი, ჰიბრიდულია და მან შეიძლება შეითვისოს ნებისმიერი ჟანრისთვის (მხატვრული თუ პუბლიცისტური) დამახასიათებელი სტრუქტურული თავისებურებები. ასე მაგალითად, ფელეტონ-იუმორისტულ მოთხრობას – მოთხრობისთვის დამახასიათებელი სტრუქტურა გააჩნია, ფელეტონ-წერილს – წერილისთვის დამახასიათებელი; ფელეტონი-ნარკვევი – ნარკვევის სტილშია დაწერილი, ფელეტონი-ლექსი – ლექსის ფორმით წარმოგვიდგება და ა.შ.

ქართველი მკვლევარი ი. ჩხობაძე თვლის, რომ ფელეტონთან ყველაზე ახლო მდგომი, მომიჯნავე ჟანრებია მამხილებელი სტატია და სატირულ-იუმორისტული მოთხრობა (ჩხობაძე, 2006:376). შესაბამისად, ფელეტონი სწორედ მამხილებელი სტატიის,

იუმორისტული მოთხრობის და კრიტიკული ნარკვევის ფორმით წარმოგიდგება ყველაზე ხშირად.

ფელეტონი სატირულ-იუმორისტული მოთხრობის მსგავსად სატირულ დისკურსს განეკუთვნება. ორივე მსჯელობის საგნად ირჩევს ისეთ მოვლენას, რომელიც სუბიექტური გაშუქების საშუალებას იძლევა და მასზე მსჯელობისას უხვად იყენებს სტილისტურ ხერხებს: ირონია, სატირა, გროტესკი, სარკაზმი, სატირული მეტაფორები, პაროდული ელემენტები. ამასთანავე ორივე შეფასებითია. ორივეში ვხვდებით მხატვრული ნაწარმოებისათვის დამახასიათებელ ელემენტებს: კომპოზიციას, სიუჟეტს, მხატვრულ სახეს. ხშირად იმდენად ძნელდება მათ შორის საზღვრის დადგენა, რომ ზოგიერთი ავტორ-ფელეტონისტის ნაწარმოები ერთდროულად იუმორისტულ მოთხრობად და ფელეტონად მოიხსენიება. ამის საუკეთესო მაგალითია ნ. დუმბაძის, ა. ჩეხოვის იუმორისტული მოთხრობები.

ფელეტონსა და სატირულ-იუმორისტულ მოთხრობას შორის არსებული სტრუქტურული მსგავსება-განსხვავებების დადგენის მიზნით, ნაშრომში განალიზებულია ნ. დუმბაძის ცნობილი იუმორისტული მოთხრობა „ქელები“ და შედარებულია იგი თ. ჭეიშვილის ფელეტონთან „ქელები“. კვლევის შედეგად გამოიკვეთა არა მხოლოდ თემატური მსგავსება ტექსტებს შორის, არამედ სტრუქტურულიც. მათში დაცინვის საგანია 1500 კაციანი ქელები და ის ქართველები, რომელთაც ქელებებით უყვართ თავის გამოჩენა. ორივე ნაწარმოებში სატირულად არის დახატული ქელებისთვის მზადება, უამრავი საკლავის დაკვლის პროცესი, შეზარხოშებული ჭირისუფალი, რომელსაც მიცვალებულის გამოსვენება ავიწყდება და ის სიხარული, რომელიც გასვენების შემდეგ გვიან ღამით „გადასახურავის“ დათვლას მოყვება ხოლმე. ორივე ნაწარმოების ავტორის იუმორის მიზანია ცალკეული პიროვნებების და სიტუაციების სასაცილო კუთხით წარმოჩენა. ეს ორი ტექსტი სტრუქტურულადაც მსგავსია. ორივე მათგანში ჩანს სიუჟეტის განვითარებისთვის აუცილებელი ელემენტები: ექსპოზიცია, კვანძი, კულმინაცია, კვანძის გახსნა და ა.შ. აქა-იქ გვხვდება ლირიკული ჩართულებიც. რაც შეეხება განსხვავებას, განსხვავება იმაშია, რომ ნ.დუმბაძის იუმორისტულ მოთხრობაში იუმორი რბილია, მკითხველს ღიმილს გვრის, ჩააფიქრებს, მაგრამ აგრესიას არ იწვევს.

ხოლო ფელეტონის იუმორი მკითხველის გართობაზე მეტად, საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებას ცდილობს, მისი იუმორი გაცილებით მწვავეა.

ზოგჯერ ფელეტონი სტრუქტურულად კრიტიკულ ესეს/ნარკვევს ემსგავსება. თუკი ფელეტონში, რომელსაც იუმორისტული მოთხრობის ფორმა გააჩნდა, მთავარი ყურადღება ამბის თხრობაზე, ნარაციაზე იყო გამახვილებული, ესეს ფორმის ფელეტონში ყურადღება ავტორისეული აზრის წარმოჩენაზე, საზოგადოებისთვის საჭირობოროტო საკითხის კრიტიკულ შეფასებასა და მსჯელობაზეა შეჩერებული. ამ სახის ფელეტონში სამი ძირითადი ნაწილი გამოიყოფა: შესავალი, მთავარი ნაწილი და დასკვნა. ამ სახის ფელეტონები მრავლად იქმნებოდა მეცხრამეტე საუკუნის საქართველოში ი. ჭავჭავაძის, აკ.წერეთლის, ვაჟა ფშაველასა და სხვათა მიერ.

ფელეტონი თანამედროვე პუბლიცისტიკაში სატირულ - იუმორისტული სტატია-ფელეტონის სახითაც წარმოჩინდება. მისი სტრუქტურა იდენტურია საგაზეთო სტატიის სტრუქტურისა და შეიცავს: შესავალ პარაგრაფს (Lead paragraph), ახსნა განმარტებითი სახის ერთ ან რამდენიმე პარაგრაფს (explanation), დამატებით ინფორმაციის შემცველ პარაგრაფს (Additional information) და დასკვნით ნაწილს.

ფელეტონი შეიძლება დაწერილი იყოს დიალოგური ფორმით (დრამატული ფელეტონი). **ფელეტონი – დიალოგის** მაგალითად დასახელებულია ა. წერეთლის „ბენია და ბეშტია“, “Heart to Heart Talks” (The Wipers Times, 1918, February 26, No 6. Vol. 2), “The Secrets of heroism” (The Punch, Vol.152. May 30, 1917) და სხვა. ფელეტონი - დიალოგი ხალხური კილოთი და ხალხური ფორმით გამოირჩევა, რითაც ფელეტონისტი კიდევ უფრო დამაჯერებლად წარმოაჩენს უბრალო ხალხის გულისტკივილს.

ნაშრომის ამავე ქვეთავში განხილულია **ლექსი-ფელეტონის, ფელეტონი-ნეკროლოგის და წერილი-ფელეტონის** სტრუქტურა.

მესამე თავის მესამე პარაგრაფში სახელწოდებით „ფელეტონის სათაურების სპეციფიკა“ ყურადღება გამახვილებულია არა მარტო ინგლისური და ქართული ფელეტონების სათაურებზე, არამედ თვით სატირულ-იუმორისტული ჟურნალ-გაზეთების სათაურებზე, მათ ექსპრესიულობაზე. ამავე ქვეთავში საუბარია ფელეტონისტთა მეტაფორულ ზედსახელებზეც.

ქართული და ინგლისური ფელეტონების სათაურების კვლევისას გამოვლინდა სხვადასხვა ტიპის სათაურები: **რემატული სათაურები**, რომლებიც მიუთითებენ ნაწარმოების ჟანრზე: „პატარა ფელეტონი“, „თიანეთური ფელეტონი“, “Talk of the town” („ქალაქის ჭორები“), “Funny story“ („სასაცილო ამბავი“), **თემატური სათაურები**, რომლებიც პირდაპირ ასახავენ ნაწარმოების ცენტრალურ თემას: „სასწრაფო დახმარება“, „სინდისი ჩალის ფასად“, „ლარის დატირება“, „ქელეხი“, „რემონტწადებულნი“, “Christianity ... price fifteen shillings” („ქრისტიანობის ფასი –15 შილინგი“), “Political woman” („ქალი პოლიტიკაში“). ფელეტონების სათაურებში სწორედ თემატური სათაურები დომინირებს. **კომბინირებული სათაურები** თავის თავში აერთიანებენ რემატულ და თემატურ სათაურებს. მათგან ერთი ელემენტი მიუთითებს ნაწარმოების ჟანრზე, ხოლო მეორე – ნაწარმოების იდეასა და თემაზე. მაგალითად “Street politics – A dramatic dialogue between Punch and his stage manager.”

ფელეტონების სათაურებში საკმაოდ ხშირია საკუთარი სახელების, ე.წ. ანთროპონიმების გამოყენება. ასეთ სათაურებს ხშირად **ანთროპონიმულ/ პერსონაჟულ სათაურებს** უწოდებენ. კვლევის დროს შევხვდით რამდენიმე ამ სახის სათაურს: „ბენია და ბემტია“, „ნინოც ჩაო, ბადრიც ჩაო, „ოქროც“ ჩაო!.... „ბორშიხვრეპია მიშას გაიგივება ზაქიჭამია გიორგი მეთორმეტესთან“, “Queen Victoria Sells her Granny Panties at UK Auction” („დედოფალი ვიქტორია აუქციონზე ბებიის საცვლებს ჰყიდის“) „Actually it was Adam and Steve, says God” („თავდაპირველად იყო ადამი და სტივი“).

კვლევის დროს **ანოტაციურ სათაურებსაც** შევხვდით: “Michael Flatley’s upper body refusing to perform at Donald Trump inauguration, („მაიკლ ფლეთლის სხეული უარს ამბობს იცეკვოს დონალდ ტრამპის საინაუგურაციო ცერემონიაზე“), ““Street politics – A dramatic dialogue between Punch and his stage manager” („ქუჩის პოლიტიკა – დიალოგი პანჩსა და თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელს შორის“). ამ ტიპის სათაურები მოკლებულნი არიან მხატვრულობას და თითქოს მოკლე „ანგარიშს“ წარმოადგენენ ფელეტონის სიუჟეტის შესახებ.

ფელეტონთა სათაურებზე დაკვირვების დროს ჩვენი ყურადღება მიიპყრო სატირულ-იუმორისტული **ჟურნალ-გაზეთების სათაურებმაც**. ჩვენი დაკვირვებით ჟურნალ-გაზეთების სათაურები შეიძლება სიმწვავის მიხედვით ორ ტიპად დავყოთ: **ძალიან მწვავე** („ეკალი“, „ცეცხლი“, „ემშაკის მათრახი“, „ნიშადური“, „ახირებული

ფურცელი“, „ტარტაროზი“, „ნიანგი“) და ნაკლებად მწვავე („სალაყბო ფურცლები“, „მასხარა“, „ოხუნჯი“). ჟურნალ-გაზეთების სათაურები შეიძლება „მოლაპარაკე“ სათაურებად“ მივიჩნიოთ, რომლებიც ნათლად წარმოაჩენენ გაზეთისა თუ ჟურნალის მიმართებას გასაკრიტიკებელი საკითხის მიმართ. ზემოთ ჩამოთვლილი ჟურნალ-გაზეთების სათაურები მეტაფორულია.

ცალკე განხილვის საგანია **ფელეტონისტთა ზედსახელები**. მაშინ, როდესაც ცენზურა ჯერ კიდევ მძლავრობდა, ფელეტონისტები საკუთარი თავის გასაუჩინარებლად ზედსახელებს მიმართავდნენ. ასე მაგალითად „მოლაყბე“ (მიხეილ თუმანიშვილი), „ს. წკეპლაძე“, „კოლო-ბუზი“ (ს. მესხი), „ემმაკი“ (ნ. კალანდაძე), „თაგუნა“ (შ. შარაშიძე), „უჩინ მაჩინი“ და სხვა. ეს სახელებიც „მოლაპარაკე სახელებია“ და მეტაფორულად გაიგება. ფელეტონისტთა ზედსახელებს შევხვდით ინგლისურ ფელეტონებშიც: Well Wisher („კეთილისმსურველი“), One Who Knows („ადმიანი, რომელმაც იცის“), Fed Up („გულგაწყალებული“, A Lover of Decency („წესიერების მოყვარული“), Indignant („ბრაზმორეული“).

როგორც ვხედავთ იყო დრო, როცა მკაცრი ცენზურული პირობების, ერთგვარი კონსპირაციისა და გარეგნული ეფექტის შესაქმნელად ირქმევდნენ ზედსახელებს ფელეტონისტები. დღეს უკვე ეს პრობლემა მოხსნილია პრესის დემოკრატიულობიდან გამომდინარე.

თავი IV. ქართული ფელეტონის გენეზისი და მისი ლინგვოკულტურული ბუნება
ნაშრომის მეოთხე თავი ოთხ ქვეთავს აერთიანებს თავის თავში.

არსებობს სამყაროს ენობრივი სურათი და არსებობს მასში შემავალი **სატირულ-იუმორისტული სამყაროს სურათი** (ნაციონალური სამყაროს სურათის ერთ-ერთი კულტურული კონცეპტი). ამა თუ იმ ერის სამყაროს სატირულ-იუმორისტული სურათი წარმოაჩენს ერთი მხრივ იუმორის ზოგადსაკაცობრიო, უნივერსალურ

მახასიათებლებს, მეორე მხრივ კი კონკრეტული ერისთვის/კულტურისთვის დამახასიათებელ სოციოკულტურულ თუ ინდივიდუალურ მახასიათებლებს.

ზოგიერთი მეცნიერი თვლის, რომ სიცილის თვისება სხვადასხვა ერში სხვადასხვა დოზითაა მოცემული; რომ მოვლენებისადმი სატირულ-იუმორისტული მიდგომის სხვადასხვაობა გაპირობებულია ხალხთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული პირობების სხვადასხვაობით. მკვლევრები ცდილობენ ერები დაჰყონ „მხიარულ“ და „არამხიარულ“ ერებად. მართალია ამ კონცეფციაში ბევრი რამ სადავოა, მაგრამ თვით პრინციპი, სხვადასხვა ერში იუმორის გრძნობის ისტორიულად სხვადასხვა დოზით ჩამოყალიბებისა, საყურადღებოა. იუმორის დიდი უნარი ერის კულტურის, ოპტიმისტური პერსპექტივის და ცხოველმყოფელობის მაჩვენებელია. ამასთან ერთად, სიცილი ბრძოლის უძველესი იარაღია. სიცილი უკვე ნიშნავს მოწინააღმდეგეზე ამაღლებას, მასში ისეთი სუსტი მხარეების დანახვას, რომელიც გამარჯვებას გადავიღებს (მიშველაძე, 1971:17-18). მიშველაძე თვლის, რომ ქართველი ერი „მხიარულ“ ერთა პირველ რიგებში უნდა იქნეს ჩათვლილი და ამ აზრის დასადასტურებლად ქართულ ხალხურ სატირას ასახელებს.

მეოთხე თავის პირველი პარაგრაფის სათაურია „ქართული ფელეტონის სათავეებთან“ და მასში ქართული ფელეტონის განვითარების პირველი ნაბიჯებია ასახული.

ი. ჩხოზაძე დისერტაციაში „კომიზმის ენობრივი მექანიზმები“ მოკლედ მიმოიხილავს ქართული ფელეტონის სათავეებს და წერს: „ქართული ფელეტონის სათავეები უნდა ვეძებოთ პირველ ქართულ გაზეთში, რომელსაც სახელად „საქართველოს გაზეთი“ ეწოდება“ (ჩხოზაძე, 2005:17). ამავე მოსაზრებას იზიარებს ლ. ასათიანი: „ქართული ფელეტონი სწორედ ამ გაზეთიდან იღებს სათავეს. მასში იბეჭდებოდა ნარევი „შერეული ამბები“. ამ განყოფილებაში მოთავსებული წვრილ-წვრილი ამბები წარმოადგენდნენ ფელეტონური ჟანრის ჩანასახს, რამაც შემდეგში მტკიცე ადგილი დაიმკვიდრა ქართულ პერიოდულ პრესაში“ (ასათიანი, 1955: 164).

ლ. ასათიანი ქართული ფელეტონის სათავეებს ჟურნალ „ცისკარსაც“ უკავშირებს: „ქართული ფელეტონის პირველი ნიმუშები და შეიძლება ითქვას საუცხოო ნიმუშებიც მოგვცა ი. კერესელიძის ჟურნალმა „ცისკარმა“ მისი არსებობის პირველ წლებში (ასათიანი, 1955:187).

სალაყბო ფურცლის განყოფილებაში მოთავსებულ ფელეტონებს ხელს აწერდა „მოლაყბე“. ამ ფსევდონიმით დაბეჭდილი პირველი სამი ფელეტონი ეკუთვნოდა ჟურნალისტს მიხეილ თუმანიშვილს. „სალაყბოს ფურცლებში“ თავიანთ ფელეტონებს ბეჭდავდნენ ჟურნალისტები და მწერლები: მიხეილ თუმანიშვილი, გრიგოლ წინამძღვრიშვილი, გაბო სულხანიშვილი, ლავრენტი არდაზიანი, ალექსანდრე სავანელი, ჟურნალის რედაქტორი ივანე კერესელიძე და სხვები. პირველი ბრალდება პირველი ქართული ფელეტონისა, მიმართული იყო თავადაზნაურული ინტელიგენციის წინააღმდეგ. იგი მდგომარეობდა თავადაზნაურობის გულგრილობაში ეროვნული კულტურის ისეთი მოვლენისადმი, როგორც არის – ქართული თეატრი და ქართული ჟურნალი. შემდგომ მისი „ლაყბობის“ საგანი იყო იმ პერიოდში ისეთი მტკივნეული საკითხები ქართველი კაცისთვის, როგორცაა ენის დაცვა, საქართველოს რუსეთთან შეერთების მნიშვნელობა, და თვით ბატონყმობის საკითხი. სატირული მახვილი ენერგიულად იყო მიმართული მლიქვნელობის, სიზარმაცის, უცხოური მოდით გატაცების, ლოტოს გაუთავებელი თამაშის, უზომო ქორწილისა და ქელების წინააღმდეგ.

ქართული ფელეტონის განვითარების ისტორიისათვის საგულისხმოა დიდი ქართველი პოეტის ა. წერეთლის შემოქმედება. მისი ფელეტონები ქართული სატირული პუბლიცისტიკის შედეგებს წარმოადგენენ. „ცხელ-ცხელი ამბების“, „შავ-შავი ამბების“, „ლაყბობის“, „ბოდვის“, „ნადუღის“ და სხვა რუბრიკების ქვეშ დაბეჭდილი აკაკის ფელეტონების უმრავლესობა დღესაც აკმაყოფილებს ფელეტონის მიმართ წაყენებულ მოთხოვნებს. აკაკის სატირის ბასრი მახვილი პირველ ფელეტონებშივე მიმართული იყო ლოტოთი გატაცების, „ჭრელიძე რუსეთუმეების“, „ტანცი-მანცს“ გადაყოლილი მეტიჩარა მექორწინების, მექრთამე „ადვოკატების“, ცრუ მყვირალა პატრიოტების, „წამგლეჯია“ ვაჭრების, ერისთვის გამოუსადეგარი „სტავლულების“, ფარისეველი კაცუნების, „თავგასული“ სამღვდელოების და საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვა ხორცმეტების წინააღმდეგ. აკაკის ფელეტონები ლექსისა და დიდაქტიკურ-მორალური სტატიის იუმორულ ფორმაში მოქცევის შესანიშნავ ნიმუშებს წარმოადგენენ. ა. წერეთლის ფელეტონების უდიდესი წარმატება გაპირობებული იყო თემის აქტუალობით, უაღრესად მახვილგონიერი სიუჟეტით,

ყველასათვის გასაგები, მარტივი ენით და ხალხური სიბრძნის ნიმუშების – ანდაზების, არაკების მოხდენილი გამოყენებით.

ა. წერეთელთან ერთად **ი. ჭავჭავაძე** დასცინოდა ქართულ სისუსტეებს თავის პუბლიცისტურ შედეგებში: „რამდენიმე სიტყვა“, „სხარტულა“, „დმერთმა ნუ დაგაბეროთ“, „საახალწლოდ“, „ამბავი ყბად ასალები და წყალ-წასალები“, „ჩვენი ეხლანდელი სიბრძნე-სიცრუე“ და სხვა. **ი. ჭავჭავაძის** ფელეტონები უფრო ფილოსოფიური მსჯელობაა საჭირობოროტო საკითხებზე, ვიდრე ფელეტონი. მათში არ იგრძნობა მწარე იუმორი, მხოლოდ საკითხის კრიტიკულად გააზრებას აქვს ადგილი. ილიას ფელეტონებში, ისევე როგორც აკაკისთან და ვაჟასთან უამრავ ქართულ ბრძნულ შეგონებას, ანდაზას თუ ხატოვან გამოთქმას შევნიშნავთ.

პერიოდულ პრესაში ხშირად ქვეყნდებოდა „თიანეთური ფელეტონები“, რომელთა ავტორი **ვაჟა ფშაველა** გახლდათ. ვაჟა ფშაველა თიანეთურ ფელეტონებს ჟულაკა გოგოჭურის ზედსახელით ბეჭდავდა და მათში თიანეთურ ცხოვრებაზე მოუთხრობდა მკითხველს. ვაჟა ფშაველა არ უშინდებოდა მართალ სიტყვას: „მე ქართველი ვარ და მინდა ქართული ფელეტონები ვწერო შინაარსითა და ფერითა, ვგრძნობ რა, რომ ხელს არ მომცემს ევროპელ მეფელეტონეთა მიბაძვა (თიანეთური ფელეტონი, 1901). „ვინც რა უნდა თქვასო, წისქვილმა კი ფქვასო... ქართველმა მეფელეტონემ და კორესპონდენტმა ეს ანდაზა კარგად უნდა დაიხსომოს, ღრმად ჩაიჭდიოს, ჩაინერგოს გულში, თორემ გაჭირდა საქმე (თიანეთური ფელეტონი, 1902). 1901 წელს დაბეჭდილ „თიანეთურ ფელეტონში“ ვაჟა თიანეთის ჩაბნელებულ ქუჩებზე, უსუფთაობაზე, ჩანგრეულ ბოგირებზე წერს და ამატრახებს მაზრის მეთაურებს, რომლებიც თავიანთი უნიათობით „ტყუილუბრალოდ ჰაერს აფუჭებენ“. ამავე ფელეტონში ამატრახებს იგი ქართულ ინტელიგენციას, რომლებიც ტუჩაფშრუკვით უყურებს ქართულ მწერლობას. ვაჟა ფშაველას გული წყდება იმაზეც, რომ მიუხედავად იმისა, თიანეთში წიგნთსაცავი და ბიბლიოთეკა გაიხსნა, წიგნის წამკითხველი იქ არავინაა. 1902 წლის „თიანეთურ ფელეტონში“ ვაჟა ფშაველა თიანეთელების ჭირზე – თიანეთში სამიკიტნოების გამრავლებაზე და მედუქნეთა, ე.წ. „ჩარჩ-ვაჭართა“ ბინძურ საქმიანობაზე წერს, რომლებიც ქართულ ოჯახებს მატერიალურად ანგრევენ და მათ ნანგრევებზე თავიანთ დიდებას აღმართავენ.

რ. მიშველაძე მიიჩნევს, რომ ქართულ სატირულ პუბლიცისტიკას მეცხრამეტე საუკუნეში მთელი რიგი ნაკლოვანებები გააჩნდა. ძნელი გასარკვევი იყო რა შეიძლება ყოფილიყო ფელეტონი და რა კრიტიკული სტატია. ამ დროის ფელეტონებს არ გააჩნდათ ლაკონურობა და პუბლიცისტები თავის სატირულ ნიჭს ხშირად ხარჯავდნენ პირადი კინკლაობისთვის, ისეთ თემებზე, რომელთა შესახებაც ყოველთვის არ ღირდა ფართო მასშტაბით ბაასი და მკითხველის შეწუხება (მიშველაძე, 1971: 39).

მეოთხე თავის მეორე ქვეთავში სახელწოდებით „XX საუკუნის დასაწყისის ქართული ფელეტონები“ საუბარია XX საუკუნის დასაწყისში მოღვაწე ცნობილი ფელეტონისტების (ა.წერეთელი, ირ. ევდომვილი, ნატალია აზიანი, დ. ხანდამაშვილი, „ემმაკი“ (ნ.კალანდაძე), „თაგუნა“ (შ. შარაშიძე)) ცნობილი სატირული ჟურნალების („ხუმარა“, „მასხარა“, „ეკალი“, „ბზიკი“, „ოხუნჯი“, „ზურნა“ და „ცეცხლი“) და იმდროინდელი ფელეტონების თემატიკის შესახებ. ამ დროის ფელეტონები განსაკუთრებული მუხამოხე იერით გამოირჩევა. ფელეტონისტები დასცინოდნენ და აკრიტიკებდნენ ყველას და ყველაფერს; მიწასთან ასწორებდნენ რუსეთის ბოლშევიკურ მთავრობას, კომუნიზმს, უმოწყალოდ უტევდნენ ლენინსა და ტროცკის. თუმცა არც საკუთარ ქვეყანას ინდობდნენ, კერძოდ ჰკიცხავდნენ ქართულ საზოგადოებას, ქვეყნის შიდა პოლიტიკურ მდგომარეობას, პროდუქტებზე ფასების გაძვირებას და ა. შ. XX საუკუნის დასაწყისის ქართული ფელეტონები მრავალფეროვანი კომპოზიციით, არქიტექტონიკით და სიუჟეტებით გამოირჩეოდა. ა. წერეთელმა შექმნა ფელეტონის თავისებური ჟანრი: **მხატვრული ფელეტონი-ნარკვევი**. მანვე დაამკვიდრა ფელეტონის საინტერესო ფორმები **ფელეტონი-დიალოგი, ფელეტონი-დღიური, ფელეტონი-ზღაპარი, ფელეტონი-ლექსი**. ამ დროის ფელეტონთა უმრავლესობისთვის დამახასიათებელია – დიალექტიზმები („**ბეჩა**, გასახარელი რა არის ჩვენში?“ „ამასობაში ქე დეიქცა ჩვენი არჩივი ქვეყანა“, „ალაგ-ალაგ ქე გადარჩა რაცხა ნიორთა ნაქურჩელაი“, „რავა, ხამი ხომ არ ვარ, ჩემო ბენია, ასე რომ მელაპარაკები!) და ბარბარიზმები (**ზაკონ**–კანონი, ბურჟუა **ხაზეინი**, „**ვიბორშიკების**“ არჩევნები, ხულიგანი „**პრიკაშჩიკი**“, ხელით საკერავი „**მაშინა**“) და ა.შ). დიალექტით გადმოცემულია არა მარტო პერსონაჟთა საუბრები, არამედ, ავტორის მონოლოგიც. სატირისა და იუმორის გამოხატვის მიზნით ფელეტონისტები მიმართავენ ისეთ

ენობრივ-სტილისტურ საშუალებებს, როგორცაა: ბგერებით და სიტყვებით თამაშის ხერხი, ცალკეული სიტყვების გამეორება სატირული განწყობილების შესაქმნელად, შედარებებისა და დაპირისპირების საშუალებით გამოწვეული კომიზმი, ალეგორია, გადაჭარბება, ნართაული, ცინიკური და სკაბრეზული გამოთქმები.

მეოთხე თავის მესამე პარაგრაფში სახელწოდებით „ფელეტონი საბჭოთა საქართველოში“ შესწავლილია საბჭოთა პერიოდში, ცნობილ სატირულიუმორისტულ ჟურნალში „ნიანგი“ დაბეჭდილი ფელეტონები. ამ პერიოდის ფელეტონებში გაკიცხვის საგანია სხვადასხვა საზოგადოებრივი ინსტიტუტების: სასწრაფო დახმარების, რკინიგზის შეფერხებული მუშაობა, საამკარაოზე გამოტანილი და დაგმობილია გადამყიდველობა ე.წ. „სპეკულიანტობა“, დაცინვის საგნადაა ქცეული საბჭოთა საქართველოს ფაბრიკა-ქარხნებში მომშველებული წუნინი პროდუქცია, მწერლის და ზოგადად ხელოვანის ბედი საქართველოში. ამ დროის ფელეტონები ძირითადად სოციალურ-ეკონომიკურ თემებზეა დაწერილი.

დ. ჯავახიშვილის ფელეტონში „ერთი ნეკროლოგის ისტორია“ ნაჩვენებია თავმდაბალი ახალგაზრდის, ლიტერატურაზე უზომოდ შეყვარებული რეზიკო მუზაშვილის ისტორია, რომელსაც სამწერლობო ასპარეზზე გამოსვლა სურს. მაგრამ როგორც ქართულ ფილმშია „ცისფერი მთები ანუ ტიანშანი“, მის ნაწარმოებს დაბეჭდვა არ უწერია. ფელეტონი აგებულია დიალოგზე ახალგაზრდა მწერალ მუზაშვილსა და ჟურნალ „სისხამ დილას“ რედაქტორს ტალეირან ემმაკურაშვილს შორის. თუკი დავაკვირდებით, ფელეტონის მთავარი გმირების გვარებს, მათში სიმბოლოებს ამოვიცნობთ. რედაქტორი უარს არ ეუბნება მწერალს მოთხრობის დაბეჭდვაზე, მაგრამ ათასგვარ მიზეზს იგონებს, რომ მისი დაბეჭდვა გადაავადოს. ფილმის „ცისფერი მთები ანუ ტიანშანი“ ჟურნალის რედაქტორისგან განსხვავებით ემმაკურაშვილი კითხულობს მოთხრობებს, შენიშვნებსაც არავის ამადლის, იმედსაც აძლევს ახალგაზრდა მწერლებს, რომ ოდესღაც მათ ნაწარმოებს დაბეჭდვა ეღირსებათ, მაგრამ რეალობა სხვაა. ფელეტონში ნაჩვენებია თუ როგორ გადის წლები ლოდინში. რედაქციაში თავდაპირველად მისული რეზიკო ძალიან ახალგაზრდაა, შემდეგ მას ვხედავთ დარდით ნაადრევად გაქაღარავებულს, ბოლოს იგი შაუხნის, თმაშეთხელებული კაცია. ემმაკურაშვილი კი კვლავ ჟურნალის რედაქტორია, მას დრო

და ჟამი ვერაფერს აკლებს, ყურში სმენადაკარგულიც კი პოსტს ინარჩუნებს და ტყუილებით კვებავს რეზიკოს და მისნაირებს.

ფელეტონს ტრაგიკული დასასრული აქვს, ეშმაკურაშვილიდან გასული მუზაშვილი კიბეზე ცუდად ხდება და გულის შეტევით გარდაიცვლება. რედაქტორი შეიცხადებს მის სიკვდილს და დანადვლიანებული, მაგრამ სიამაყით ამბობს, რომ რეზიკო მისი აღმოჩენაა და იწყებს ნეკროლოგის წერას რეზიკო მუზაშვილზე, როგორც შესანიშნავ მწერალსა და მოქალაქეზე. ფელეტონის დასასრული ნათლად წარმოაჩენს ქართველი კაცის ხასიათს – არაფრად ჩააგდო ხელოვანი სიცოცხლეში და როცა მოკვდება უდიდესი პატივით მოიხსენიო იგი.

მეოთხე თავის მეოთხე პარაგრაფი სახელწოდებით „XXI საუკუნის ქართული ფელეტონი“ თანამედროვე ქართული ფელეტონების ნიმუშების გაანალიზებას აქვს დათმობილი. XXI საუკუნის ქართული ფელეტონი თემატური მრავალფეროვნებით გამოირჩევა თუმცა მასში სჭარბობს პოლიტიკურ და სოციალურ-ეკონომიკურ თემატიკაზე შექმნილი ფელეტონები.

2015 წელს საქართველოში ეროვნული ვალუტის გაუფასურებას ეხმიანება გაზეთ „კვირის პალიტრაში“ (02.03.2015; 23.02.2015) დაბეჭდილი ორი ფელეტონი სახელწოდებით „მე ვხედავ ლარს“ და „ლარის დატირება“. აღსანიშნავია, რომ ორივე ფელეტონი ერთი და იგივე ავტორს ნამჩვენებ-კორძაძეს ეკუთვნის. პირველ ფელეტონში აშკარად ნ. დუმბაძის სტილის ზეგავლენა იგრძნობა, როგორც სათაურში, ისე გურული დიალექტის გამოყენების თვალსაზრისით. ამასთანავე ზუსტად მეორდება სიუჟეტი რომანიდან „მე ვხედავ მზეს“, თუმცა იგი ტრანსფორმირებულია და თანამედროვე სიტუაციას არის მორგებული. ფელეტონში გაქილიკებულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრი ნ. ხადური რომელიც ქეიფს და დროსტარებას არის გადაყოლილი და მთავრობის სხდომებს ან საერთოდ არ ესწრება, ან თუკი მიდის სხდომაზე სუფრიდან ახალ ამდგარი, უზომოდ ნასვამი, ისე რომ ჭკუაც არ მოეკითხება. ფელეტონში ნაჩვენებია თუ როგორ მიდის ერთ-ერთ ასეთ სხდომაზე გადამთვრალი ხადური და პრემიერს სიტყვით გამოსვლას სთხოვს. იგი თავის სიტყვაში ლარის გაუფასურებაზე საუბრობს და საკუთარ თავს აბრალებს ყველაფერს, თუმც სხვა მინისტრები მას ლარის გაუფასურებაში არ სდებენ ბრალს.

- ვინ გააუფასურა ლარი?! - იკითხა ხადურმა. ყველა გაშტერდა. - მე თქვენ გელაპარაკებით, ვინ გააუფასურა ლარი?!
- ლარი დოლარმა გააუფასურა, ნოდარ, რავა, ჩვენ ხომ არ გვაბრალებ? - გაუბედა ვიღაცამ.
- ტყუილია მაგი, დოლარს არ გაუუფასურებია!
- მაშინ, საგარეო ფაქტორებმა! - თქვა ერთ-ერთმა მინისტრმა.
- არა!
- არც ინვესტიციების კლებამ?
- არა!.. მე გავაუფასურე ლარი!!!
- სხვა რამე დაიბრალებ, შე უბედურო, მიჯირყვნაა მაგაზე, - უთხრა იუსტიციის მინისტრმა. დარბაზში ხარხარი ატყდა.

ფელეტონის დასასრულს მკითხველი ნ. ხადურის მიმართ ერთგვარ სიმპათიასაც კი გრძნობს. ნაჩვენებია რომ ის გრძნობს ხალხის წინაშე დანაშაულს, რომ იგი გამოიყენეს, ლარი გააუფასურებინეს, თუმცა თავად არ არის ბრალში.

მეორე ფელეტონი ლარის ნეკროლოგს წარმოადგენს. იგი შემდეგი სიტყვებით იწყება: „ბანკის მევალები, იმპორტიორები, ექსპორტიორები, და მთელი ქართველი ხალხი იუწყებიან, რომ სამთვიანი წვლების შემდეგ მოულოდნელად გარდაიცვალა ეროვნული ვალუტა ლარი. გამოსვენება ეროვნული ბანკის შენობიდან.“ შემდეგ კი მოთხრობილია ლარის არსებობის 20 წლიანი ისტორიის შესახებ, თუ რა გადაიტანა ლარმა, როგორ გაუძლო შევარდნადის კორუფციას, სააკაშვილის ტერორს და თავისუფალი ბიზნესის ხელში როგორ მოულოდნელად დალია სული. ფელეტონისტი გადაკვრით დასცინის ბ. ივანიშვილს რომელიც ლარის ვარდნის თაობაზე ამბობდა: ლარი ჯანმრთელიაო. ფელეტონისტი მიანიშნებს უბრალო ხალხის მძიმე მატერიალურ მდგომარეობაზე: „შენ კი დაისვენე, ჩვენო ლარო, მაგრამ ჩვენ რა ვქნათ, ვინც აქ დაგვტოვე ბანკის მევალებად? ამიტომ გთხოვთ მთელი ერი, ან ჩვენც წაგვიყვანე, ან ადექი და გამაგრდი, ბიჭო!!!“ ფელეტონში ნათქვამია თუ რამდენი რამ უნდა გაკეთებულიყო ეროვნული ვალუტით, ხელფასები და პენსიები უნდა მომატებულიყო, მაგრამ ხადურმა საბოლოოდ დაასამარა ლარი: „მშვიდობით, ჩვენო დაუვიწყარო მეგობარო. მსუბუქი ყოფილიყოს ხადურის მოყრილი მიწა. ჩვენ კი გაპირდებით, რომ არასოდეს დაგივიწყებთ, თუ ცოცხლები დავრჩით, რადგან შენ გარეშე

როგორ უნდა ვიცოცხლოთ, ჯერ ვერც მთავრობა გვეუბნება და ჩვენ, მით უმეტეს, არ ვიცით. იძინე მშვიდად, გულს იმით ვიმშვიდებთ, რომ იქ კუპონი დაგხვდება და ყურადღებას არ მოგაკლებს...“.

სხვადასხვა დროის ქართული ფელეტონების შესწავლამ დაგვანახა, რომ ქართულმა ფელეტონმა აღმოცენების დღიდან დღემდე დიდი ცვლილება განიცადა. პირველი ფელეტონები (მე-19 საუკუნე) დიდაქტიკურ-მორალისტულ სტატიებს, ნარკვევებს წააგავდა და ფელეტონის ავტორთა კრიტიკულ მოსაზრებებს წარმოადგენდა მეტწილად. მეოცე საუკუნის დასაწყისიდან ქართულმა ფელეტონებმა სტრუქტურული მრავალფეროვნება შეიძინა. გამოჩნდა ფელეტონი-ლექსი, ფელეტონი-დიალოგი, ფელეტონი-ზღაპარი, ფელეტონი-იუმორისტული მოთხრობა. ამ დროის ფელეტონები განსაკუთრებული სიმწვავით გამოირჩევა. საბჭოთა პერიოდის ქართულმა ფელეტონმა მეტ-ნაკლებად დაკარგა სიმწვავე და დაემსგავსა იუმორისტულ მოთხრობას. დღემდე მოყოლებული იგი იუმორისტულ მოთხრობას უფრო მოგვაგონებს, ვიდრე ნარკვევს/ესეს. თანამედროვე ეტაპზე გამოჩნდა ფელეტონის ახალი ჰიბრიდული ფორმები: ფელეტონი-წერილი, ფელეტონი-ნეკროლოგი, ფელეტონი-კრიტიკული სტატია და სხვა.

ერთი რამ ცხადია, ქართული ფელეტონი თავისი არსებობის მანძილზე მუდამ ეხმიანებოდა და კრიტიკულად აშუქებდა სხვადასხვა დროისთვის აქტუალურ საკითხებს;

თავი V. ინგლისური ფელეტონის გენეზისი და მისი ლინგვოკულტურული ბუნება
ნაშრომის უკანასკნელი თავი 5 ქვეთავისგან შედგება.

ბრიტანულ იუმორზე ამბობენ, რომ იგი სატირის ელემენტების შემცველია და მისი მიზანია წარმოაჩინოს ცხოვრების აბსურდულობა. ბრიტანული იუმორის დამახასიათებელი თვისება ის არის, რომ ბრიტანელებს თვითკრიტიკა სჩვევიათ. ისინი ხედავენ თავიანთ ნაკლოვანებებს და არ გაუბიან მათზე საუბარს. ეს შესავალი შეგნებულად გავაკეთეთ, რადგანაც ინგლისური ფელეტონი სწორედ აღნიშნულ პრინციპს ემყარება. ინგლისური ფელეტონების უდიდეს ნაწილში ფელეტონის გმირები თავადვე დასცინიან საკუთარ თავს და ამხელენ იმ საოციალური ფენის ნაკლოვანებებს, რომელსაც ისინი მიეკუთვნებიან.

მეხუთე თავის პირველი ქვეთავში სახელწოდებით „ინგლისური სატირულ-იუმორისტული ესე – ფრანგული ფელეტონის ექვივალენტი ინგლისში“ ნათქვამია, რომ ფელეტონი ფრანგული ფენომენია, მან იგივე სახელით დაიმკვიდრა თავი რუსულ და ქართულ პუბლიცისტიკაში, მაგრამ ინგლისში ფელეტონის განვითარება სრულიად სხვა გზით წარიმართა. ინგლისურ პრესაში ადგილი არ იყო ლიტერატურული, თეატრალური და პოლიტიკური ფელეტონისთვის. თავად ტერმინი „ფელეტონი“ დღემდე არ არსებობს ინგლისში და მას ტერმინი „ესე“ ცვლის. ეს გახლავთ მკვლევართა ერთი ნაწილის მოსაზრება ტერმინის „ფელეტონი“ არსებობის შესახებ ინგლისურ ენაში. თუმცა მკვლევრებს აღნიშნულ საკითხზე სხვადასხვა შეხედულება გააჩნიათ. ზოგიერთი მკვლევრის აზრით, ფელეტონი სხვა არაფერია თუ არა ინგლისურენოვან პრესაში სათაურების "personal story," (პირადი ისტორია) "talk of the town," (ქალაქის ჭორები) "funny story" (სახუმარო ამბავი) ქვეშ გამოქვეყნებული სატირულ-იუმორისტული ხასიათის მოთხრობები. არიან ისეთებიც, რომლებიც თვლიან, რომ ყველა ის მხატვრულ-პუბლიცისტური ხასიათის ნაწარმოები, რომლებიც ინგლისურენოვანი გაზეთების იუმორისტულ ბლოკში იბეჭდება, ყველა შეიძლება ფელეტონად კლასიფიცირდეს.

ჩვენ ვიზიარებთ მკვლევრების – სეპის და კოლმანის მოსაზრებას იმის თაობაზე, რომ „ეს ორი ფორმა იმდენად გავს ერთმანეთს, რომ შესაძლებელია ფელეტონები ესეც მივიჩნიოთ“. ამასთანავე, საკითხი რომელიც გვაფიქრებინებს, რომ ინგლისში ფელეტონის ჟანრი ესეთია ჩანაცვლებული გახლავთ ტერმინ Causerie (ფრანგული სიტყვიდან „ჭორაობა“) არ არსებობა ინგლისურში. Causerie, იგივე პატარა ფელეტონი წარმოადგენს მოკლე, არაფორმალურ, სახუმარო ესეებს, რომლებიც იბეჭდება

გაზეთებში. ინგლისურში Causerie ჩანაცვლებულია ტერმინებით "personal story," "talk of the town," "funny story."

მკვლევარი იმენი წიგნში "The A to Z of Journalism" ტერმინს „ფელეტონს“ შემდეგნაირად განმარტავს: „თანამედროვე იუმორისტული სვეტის წინამორბედი“ (იმენი, 2009:141). თუკი მხედველობაში მივიღებთ თანამედროვე ინგლისურ ფელეტონებს, ეს აზრიც სამართლიანი მოგვეჩვენება.

მეხუთე თავის მეორე ქვეთავის სახელწოდებაა: „ინგლისური სატირულ-იუმორისტული ესეს წინამორბედები ინგლისში“. სამეცნიერო ლიტერატურაში შენიშნულია, რომ სატირა ინგლისში მეჩვიდმეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან მეთვრამეტე საუკუნის ბოლომდე საოცარ აღმავლობას განიცდიდა და დასახელებულია დიდი ინგლისელი სატირიკოსების: დრაიდენის, პოპის, სვიფტის, სტერნის, ფილდინგისა და სხვათა სახელები. ამ პერიოდში იწერებოდა სატირული ხასიათის პოეტური და პროზაული მხატვრული ნაწარმოებები, პამფლეტები, ესეები და იწერებოდა ისინი სხვადასხვა მიზნით. არსებობდა სოციალური, რელიგიური, პოლიტიკური, მორალისტური სატირის პირველი ნიმუშები.

რაც შეეხება სატირულ-იუმორისტულ ესეს, იგი ინგლისში ფეხს იკიდებს დ. დეფოსა და ჯ. სვიფტის დროიდან. ისინი ძირითადად წერდნენ პოლემიკურ-აგრესიული ტონის, პუბლიცისტური ხასიათის სატირულ თხზულებებს რომლებიც მიმართული იყო საზოგადოების გარკვეული წრის, ცალკეულ პირთა ან ამა თუ იმ პოლიტიკური მოვლენის (ზოგჯერ თვით სახელმწიფოს) წინააღმდეგ. ეს იყო უფრო პამფლეტი, ვიდრე უბრალო სატირულ-იუმორისტული ესე, თუმცა ძალიან ბევრ კვლევაში (ქუქი და სხვა) დეფოსა და სვიფტის პამფლეტები, მათში გამოყენებული სატირული ჰიპერბოლების გამო სატირულ ესეებადაა მოხსენიებული. მიგვაჩნია, რომ სწორედ ეს მწვავე ხასიათის პამფლეტები იყო ინგლისური ფელეტონის ჩანასახი.

მეხუთე თავის მესამე პარაგრაფში სახელწოდებით „ინგლისური ფელეტონი XIX საუკუნეში“ განხილულია სატირულ-იუმორისტული ესეები ჟურნალიდან "Punch." ჩვენ გავეცანით ჟურნალის ათობით ნომერს და დაკვირვების შედეგად მივედით, დასკვნამდე, რომ ჟურნალი თემატურად მრავალფეროვანი იყო და ფელეტონები, იგივე სატირულ-იუმორისტული ესეები წარმოდგენილი იყო ბლოკში "Voces Populi"

(ხალხის ხმა), ხოლო პოლიტიკური სახის ფელეტონები ქვეყნდებოდა სათაურით “Essence of Parliament” (პარლამენტის არსი).

ამ დროის ერთ-ერთი საინტერესო პოლიტიკური ფელეტონია “Street politics – A dramatic Dialogue between Punch and his stage manager” (The Punch, Vol. 1, 1841, July 17) („ქუჩის პოლიტიკა – დრამატული დიალოგი პანჩსა და თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელს შორის“), რომელშიც გაშარჟებულია იმდროინდელი პარლამენტარები. ფელეტონის მთავარი გმირი პანჩი პარლამენტის წევრი ხდება და ამ ფაქტით გაკვირვებული თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი მას სთხოვს მოუთხროს მისი გაპარლამენტარების და მომავალი გეგმების შესახებ. პანჩი თავისივე პირით ამბობს სიმართლეს: I am at the moment an unit in the collective stupidity of the nation („ამჟამად „ერის კოლექტიური სისულელის რგოლს“ წარმოვადგენ“). სამხატვრო ხელმძღვანელის კითხვაზე, თუ როგორ შეიძლება ბატონი პანჩისნაირი სულელი ადამიანი კანონმდებელი იყოს (A legislator, Mr. Punch? With that wooden head of yours!), პანჩი პასუხობს, რომ პოლიტიკური მარიონეტები ხისგან მზადდება (The wood is the material generally used in the manufacture of political puppets. There will be more blockheads than mine), („ხე ის მასალაა, რომლითაც პოლიტიკურ მარიონეტებს აკეთებენ. იქ ჩემზე მეტ სულელს შეხვდები“ – თარგმანი ჩვენია). პოლიტიკაში მოსვლის მიზანსაც ბატონი პანჩი დაუფარავად ამჟღავნებს, რომ მას პოლიტიკაში მოსვლით ჯიბის გასქელება უნდოდა (On self-interest. I’m above having any principles but those that put money in my pocket). მომდევნო კითხვაზე, თუ რომელი პარტიის სახელით შევიდა იგი პარლამენტში – ვიგების თუ ტორების სახელით, იგი პასუხობს, რომ ტორების სახელით, თუმცა დაუფარავად ამბობს იმასაც, რომ ოდესღაც ვიგების მხარდამჭერი იყო, მაგრამ შეამჩნია რა, რომ ისინი არჩევნებში წარმატებას ვერ მოიპოვებდნენ (the old house is coming down about their ears, I turn my back on them and take my seat in the opposition bus), ზურგი აქცია მათ და ფულის და კეთილდღეობის სანაცვლოდ ფეხქვეშ გათელა პატრიოტიზმის გრძნობა (–Where is your patriotism, Mr. Punch? – Where every politician’s is, sir – in my breeches pocket). ფელეტონი წარმოაჩენს პოლიტიკოსთა რეალურ სურათს, რომ მათ საზოგადოების კეთილდღეობა არ ადარდებთ, მთავარია თავად იყვნენ კარგად (Damn the community. I know of no community but Punch and Co),

(„ჭირსაც წაუღია საზოგადოება, მე მხოლოდ „პანჩსა და კომპანის“ ვცნობ“ – თარგმანი ჩვენი).

ფელეტონში “The wail of the male” („მამაკაცთა გოდება“) (The Punch, Vol 93, Sep 17, 1887) სუფრაჟისტი ქალების მოძრაობის საკითხია წინ წამოწეული. ბრიტანელი მამაკაცები საკუთარ აზრს გამოთქვამენ იმის თაობაზე, უნდა ჰქონდეთ თუ არა ქალებს არჩევნებში მონაწილეობის უფლება. ერთ-ერთი მათგანი სასტიკად გაბრაზებულია ქალების დაუოკებელი სურვილებით (they’ve cut down our wages, and copied our coats, And I really don’t see why they shouldn’t have votes) („მათ შეგვიმცირეს ხელფასი, წაგვართვეს სამოსი და ახლა ხმის უფლებას ითხოვენ?“). მეორე კი თვლის, რომ სულაც არ არის ცუდი თუკი ქალებს ექნებათ მეტი უფლებები, იმუშავებენ, იქონიებენ საკუთარი ჯიბის ფულს და ოჯახსაც თავად არჩენენ (The women will do all the work there’s to do and keep us, and the kids) („დაე ქალებმა გააკეთონ ყველა საქმე და შეგვინახონ“). ფელეტონის დასასრულს გამოთქმულია აზრი, რომ ქალის მიერ მართული ქვეყანა დანგრევადა (The world’s being ruined by petticoat labour. ‘Cos their notion of life is to racket and roam) („ქალის მართული ქვეყანა დანგრევადა. ქალი თაღლითობისთვის და ხეტიალისთვისაა გაჩენილი“).

ფელეტონში სახელწოდებით “On the Introduction of pantomime into the English Language” (The Punch, Vol. 1, July 17, 1841) არა მხოლოდ კონკრეტული სოციალური კლასია გაკიცხული, არამედ მთელი ინგლისელი ერი არის გაქილიკებული. ინგლისელი ერის შეფასება თავად ინგლისელის მიერ ხდება, რომელიც საკუთარ ერზე საუბარს ნაპოლეონის სიტყვებით იწყებს: Napoleon said many years back, we were a nation of shopkeepers . . . („ნაპოლეონმა დიდი ხნის წინ, მედუქნეთა ერი გვიწოდა“) და დასძენს, რომ ინგლისელები სიმდიდრის მოყვარული ერია (Gold has become our sole standard of excellence. We measure a man’s respectability by his banker’s account . . . Our very nobility is a nobility of the breeches’ pocket) („ოქრო ჩვენთვის უპირველესია; ადამიანის შეფასებისას მისი საბანკო ანგარიშით ვხელმძღვანელობთ; ჩვენ პატივს ვცემთ იმას, რაც შარვლის ჯიბეში დევს“ – თარგმანი ჩვენი), ეს ის ერია, რომელიც ურთიერთობებს კომერციული კუთხით ხედავს.

მეცხრამეტე საუკუნის ინგლისური ფელეტონების ანალიზმა დაგვანახა, რომ ამ დროს ფელეტონი რეალურად არსებობდა ინგლისურ პრესაში, მაგრამ ჰქონდა არა

სატირულ-იუმორისტული ესეს სახე, არამედ წარმოადგენდა ე.წ. „პატარა ფელეტონს“, რომელშიც გამოხატული იყო საზოგადოების აზრი სხვადასხვა მწვავე საკითხზე, რომელშიც გაკიცხული იყო პოლიტიკოსები, სასამართლო და საეკლესიო პირები, ვაჭრები, მაღალი სოციალური ფენის წარმომადგენლები, ამბიციებით აღსავსე ქალები და ა.შ. ამ დროს ფელეტონის ჰიბრიდული ჟანრები: ფელეტონი-იგავი, ფელეტონი-ზღაპარი, ფელეტონი-იუმორისტული მოთხრობა, ფელეტონი დრამა, ფელეტონი-წერილი არსებობდა ინგლისში, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ ფელეტონი ნამდვილად არსებობდა თავისი შინაარსით და საკმაოდ განვითარებული ფორმაც გააჩნდა, მაგრამ ტერმინი „ფელეტონი“ არ არსებობდა.

მეხუთე თავის მეოთხე ქვეთავში „ინგლისური ფელეტონი XX საუკუნეში“ ნათქვამია, რომ მეოცე საუკუნის დასაწყისში ინგლისური ფელეტონი სტრუქტურულად და თემატურად დიდად არ შეცვლილა. მეოცე საუკუნის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო I მსოფლიო ომი (1914-1918). რაღა თქმა უნდა მასაც, ისევე როგორც სხვა ისტორიულ ფაქტს, არაერთი ინგლისური ფელეტონი მიემდვნა ჟურნალებში “Punch” და “The Wipers Times.” ფელეტონში “The Secrets of heroism” („გმირობის საიდუმლო“) (The Punch, Vol.152. May 30, 1917) მწარედ არის გაკრიტიკებული იმდროინდელი ინგლისელი ჯარისკაცები, რომელთაც პატრიოტიზმის გრძნობა დაუკარგავთ და იძულებით არიან ომში. ფელეტონის ავტორი ასეთ ჯარისკაცებს შემდეგი ეპითეტებით ამკობს: cowards of the ankles (მუხლაკანკალებული ლაჩრები), puppies (ფინიები). ფელეტონის ერთ-ერთი ჯარისკაცი ომში წასვლის მიზეზად შეყვარებულთან განშორებას ასახელებს (I'll tell you, Sergeant, I never had much heart for soldiering, and I only joined up when I did to spite the girl that jilted me), მეორე მათგანი კი ომში რისკის გაწევას სისულელედ მიიჩნევს და ამბობს: Do you think I'd have taken those risks I took to-day if there was a girl at home worrying over every casualty list? A man's a fool to risk a heart to try to get a medal („როგორ ფიქრობ, გავწევდი რისკს შინ რომ ცოლი მელოდებოდეს და ჩემზე ნერვიულობდეს? სულელი იქნება კაცი, რომელიც მედლის გამო საკუთარ თავს და სიყვარულს გასწირავს“ – თარგმანი ჩვენია).

მეხუთე თავის მეხუთე ქვეთავი მიძღვნილია თანამედროვე ინგლისური ფელეტონისადმი. თანამედროვე ეტაპზე ბრიტანულ გაზეთებში The Guardian, The

Observer და სხვ. ძნელი საპოვნია ფელეტონი, მათი პოვნა მხოლოდ იუმორისტულ სვეტებშია (humorous column) შესაძლებელი, მაგრამ წინა საუკუნეების ფელეტონებისგან განსხვავებით მათ სიმწვავე დაკარგული აქვთ. სიმწვავეთ ისინი იუმორისტულ მოთხრობებს ჰგვანან, ფორმით კი საგაზეთო სტატია. ამ უკანასკნელს ჩვენ „იუმორისტული სტატია - ფელეტონი“ ვუწოდეთ. ტერმინს „სტატია“ ვტოვებთ იმიტომ, რომ ტექსტი საგაზეთო სტატიის სტილშია დაწერილი, საგაზეთო სტატიისთვის დამახასიათებელი სათაური გააჩნია, უფრო პუბლიცისტურია, ვიდრე მხატვრული ელემენტების შემცველი.

სტატია – ფელეტონში “Michael Flatley’s upper body refusing to perform at Donald Trump inauguration” („მაიკლ ფლეთლის სხეული უარს ამბობს მონაწილეობა მიიღოს დონალდ ტრამპის საინაუგურაციო ცერემონიაში“) (News Thump, 19.01. 2017) გაკიცხულია „ცეკვის ლორდად“ და რივერ დანსის ლეგენდად წოდებული, ამერიკელი მოცეკვავე და ქორეოგრაფი მაიკლ ფლეთლი, რომელმაც ცეკვას თავი ოფიციალურად 2016 წელს დაანება ხერხემლის პრობლემების გამო, მაგრამ როცა საქმე დ. ტრამპის საინაუგურაციო ცერემონიაზე ცეკვაზე მიდგა, მშვენივრად დათანხმდა შემოთავაზებას. ფელეტონში გაკიცხულია ის ხელოვანები, რომლებიც გარკვეული ფულადი ჯილდოს მიღების გამო, თანახმა არიან დაივიწყონ თავიანთი პოლიტიკური შეხედულებები და დაემონონ მდიდარსა და ძლიერს. ფელეტონი საინტერესოდ არის აგებული. მასში ვხედავთ მოცეკვავის გასულიერებულ სხეულს (გაპიროვნება), რომელიც თავიდან იშორებს ბრალდებას „რატომ დათანხმდა კონცერტში მონაწილეობას“ და ამ მცდარი გადაწყვეტილების მიღებაში ფეხებს ადანაშაულებს: “I just want to make it perfectly clear that I want no part of this at all. I find the whole thing abhorrent. It was the legs who accepted the booking. But they’re the only part of us that people care about – the arms weren’t consulted. If the legs want to go through with it, that’s fine. They can flail around all they like; I’m just going to stay perfectly still, with my arms stuck fast to my side in protest.” მოცეკვავის ფეხები პირდაპირ პასუხობს ბრალდებას: “It’s not a political decision doncha know. We just love to dance so we do. Feckin love it. We don’t need the upper body at all. We can carry the show ourselves.” („ჩვენი გადაწყვეტილება პოლიტიკასთან კავშირში არაა. ჩვენ ცეკვა გვიყვარს და ვცეკვავთ. კი ბატონო, ნუ

მიიღებს ცეკვაში მონაწილეობას ტანი, მის გარეშეც მშვენივრად შევძლებთ ცეკვას“ – თარგმანი ჩვენია).

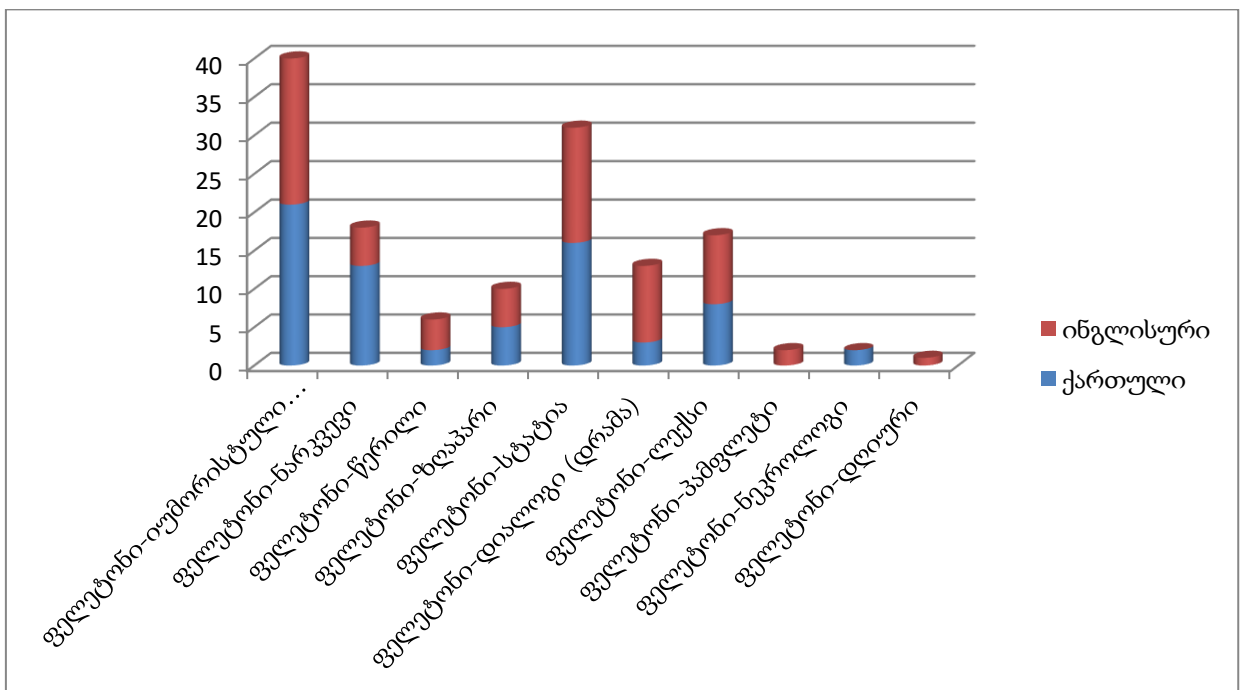
თანამედროვე ბრიტანულ პრესაში (ისევე როგორც ქართულში) ძირითადად პოლიტიკური სატირა სჭარბობს, თუმცა ვხვდებით სოციალურ, შოუ ბიზნესთან დაკავშირებულ, რელიგიურ საკითხებზე შექმნილ იუმორისტულ სტატიებს. აქ ყველასა და ყველაფრის კრიტიკა და გამარჯება შეიძლება, დაწყებული მონარქითა და სამეფო ოჯახით, პოპ ვარსკვლავებით დამთავრებული, თუმცა პოლიტიკური სატირა, შიდა და საგარეო პოლიტიკის უარყოფითი შეაფასება უპირველესია.

ჩვენ მიერ ჩატარებული კვლევის საფუძველზე შეიძლება დავასკვნათ:

1. ფელეტონი საგაზეთო სტილის განუყოფელი ნაწილია. ის გახლავთ საგაზეთო სტილის მხატვრულ-პუბლიცისტური ჟანრებიდან ერთ-ერთი გამორჩეული ჟანრი, რომელშიც მხატვრულობა და პუბლიცისტურობა ერთმანეთს გადაჯაჭვულია და რომელიც სატირული დისკურსის შესანიშნავი გამოვლინებაა.
2. ფელეტონის ხასიათზე გავლენას ახდენს ტრადიციები, საერთო პოლიტიკური მიმართულება და იმ გაზეთის ორიენტაცია, რომელშიც ფელეტონი იბეჭდება. ფელეტონი – ცვლადი სიდიდეა. მისი ხასიათი ბევრად არის დამოკიდებული მის გარემოცვაზე.
3. ფელეტონის ძირითადი სახეებია: **დოკუმენტალური და კონსტრუირებული**, შეფასების ინტენსივობისა და ორიენტირებულობიდან გამომდინარე გამოიყოფა ფელეტონის რამდენიმე ტიპი: **1) მკვეთრად კრიტიკული; 2) ზომიერად კრიტიკული; 3) ხუმრობით კრიტიკული**. გარდა ზემოდასახელებული ფელეტონის სახეებისა, ჩვენ შეიძლება ზემოთ ჩამოთვლილს კიდევ რამდენიმე სახე შევმატოთ – ეს **ფელეტონის ჰიბრიდული ფორმებია: ფელეტონი-ჰამფლეტი, ფელეტონი-მოთხრობა, ფელეტონი-ლექსი, ფელეტონი-დიალოგი, ფელეტონი-იგავი, ფელეტონი-დღიური, ფელეტონი-წერილი, ფელეტონი-პაროდია, ფელეტონი-ნეკროლოგი, ფელეტონი-საგაზეთო სტატია და ა. შ.** თემატური თვალსაზრისით თუკი ვიმსჯელებთ, აქაც შესაძლებელი იქნება რამდენიმე სახის ფელეტონის გამოყოფა: **პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური, ლიტერატურულ-კრიტიკული და ა.შ.** განარჩევენ „პატარა“ და „დიდ“ ფელეტონს.
4. ქართული და ინგლისური ფელეტონების ლინგვისტიკური კუთხით შეპირისპირებამ დაგვანახა, რომ ფელეტონი ექსპრესიულობით გამოირჩევა და ხატოვანებას ორივე კულტურაში ერთნაირად ქმნის ძირითადად ლექსიკური სტილისტური ხერხები: **სატირა, ირონია, გროტესკი, სარკაზმი, სატირული მეტაფორები, გაპიროვნება, იუმორით გაჟღენთილი შედარებები, ეპითეტები**. მრავლად გვხვდება **ალუზიების, ისტორიული რემინისცენციების, ალეგორიის, პაროდის მაგალითებიც**. კვლევამ დაგვანახა, რომ გარდა ლექსიკური სტილისტური ხერხებისა, ფელეტონებში ადგილი აქვს სინტაქსურ სტილისტურ ხერხებსაც, მაგალითად **გამეორებას, ანტონომასიას, რიტორიკულ შეკითხვას, თხრობის დროს წყვეტილს**. ასევე შევხვდით კონცეპტუალურ

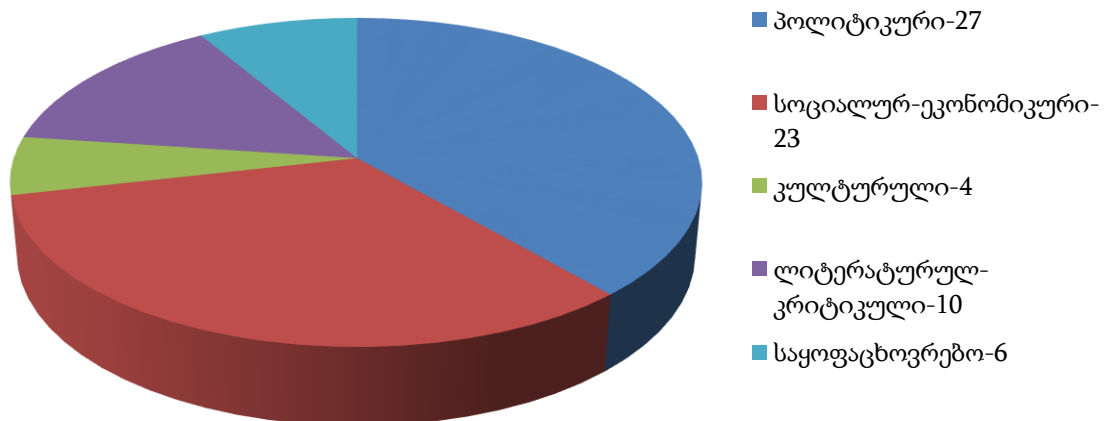
სიტყვებზე აქცენტირებას, რომელიც ხშირად გრაფიკული ფორმით არის ტექსტში გამოხატული აზრის ეფექტურად გადმოცემისთვის. ფელეტონებში გამოყენებული ტროპთა ნაირსახეობები წარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებს მკითხველზე და გარკვეულ წილად ესთეტიკურ ტკბობასაც გვრის მათ.

5. თემატიკიდან, ავტორის ინტენციიდან და წერის მანერიდან გამომდინარე ფელეტონი შესაძლოა სხვადასხვა ლიტერატურულ ჟანრს დაემსგავსოს, ასე მაგალითად პამფლეტს, მოთხრობას, ნარკვევს, წერილს, იგავს, ზღაპარს და სხვა. ყველაზე ხშირად ფელეტონი მამხილებელი სტატიის, იუმორისტული მოთხრობის და კრიტიკული ესეს / ნარკვევის ფორმით წარმოგვიდგება.

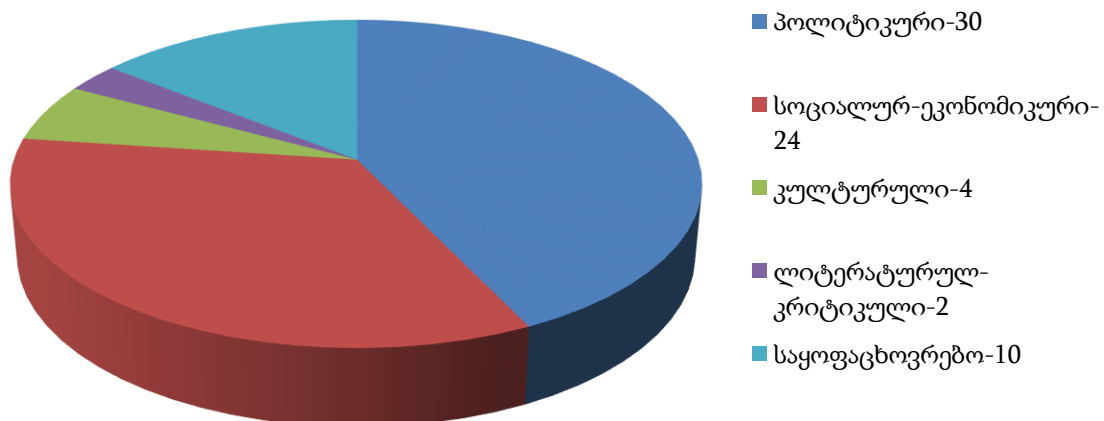

თემატური თვალსაზრისით კვლევამ შემდეგი სურათი მოგვცა:

ქართული ფელეტონი

ინგლისური ფელეტონი

6. კვლევის დროს ყურადღება შევაჩერეთ ფელეტონთა სათაურებზე, რომელშიც შემდეგი სახის სათაურები გამოვყავით: რემატული, თემატური, კომბინირებული,

ანთროპონიმული და ანოტაციური. კვლევამ დაგვანახა, რომ ორივე კულტურის ფელეტონებში თემატური სათაურები დომინირებს.

რემატული	თემატური	კომბინირებული	ანთროპონიმული	ანოტაციური
„პატარა ფელეტონი“, „თიანეთური ფელეტონი“	„სასწრაფო დახმარება, „სინდისი ჩალის ფასად“, „ლარის დატირება“, „ქელები“, „რემონტწაღებ ულნი“		„ბენია და ბემტია“, „ნინოც ჩაო, ბადრიც ჩაო, „ოქროც“ ჩაო!... „ბორშიხვრეპია მიშას გაიგივება ზაქიჭამია გიორგი მეთორმეტესთან“	
“Talk of the town”, “Funny story“	“Christianity ... price fifteen shillings” “Political woman”	“Street politics – A dramatic dialogue betwwen Punch and his stage manager”	“Queen Victoria Sells her Granny Panties at UK Auction”, “Actually it was Adam and Steve, says God”	“Michael Flatley’s upper body refusing to perform at Donald Trump inauguration”

კვლევისას გამოიკვეთა, რომ ფელეტონის სათაურს გააჩნია რამდენიმე ფუნქცია: ინფორმაციული ფუნქცია, პრაგმატიკული ფუნქცია, მაპროგნოზირებელი ფუნქცია და ექსპრესიული ფუნქცია.

- სატირულ-იუმორისტული ჟურნალ-გაზეთების სათაურები შეიძლება სიმწვავის მიხედვით ორ ტიპად დავყოთ: ძალიან მწვავე („ეკალი“, „ცეცხლი“, „ემშაკის მათრახი“, „ნიშადური“, „ახირებული ფურცელი“, „ტარტაროზი“, „ნიანგი“) და ნაკლებად მწვავე („სალაყბო ფურცლები“, „მასხარა“, „ოხუნჯი“). ჟურნალ-გაზეთების სათაურები შეიძლება „მოლაპარაკე სათაურებად“ მივიჩნიოთ, რომლებიც ნათლად წარმოაჩენენ გაზეთისა თუ ჟურნალის მიმართებას გასაკრიტიკებელი საკითხის მიმართ.

9. კვლევის დროს ჩვენი ყურადღება მიიპყრო **ფელეტონისტთა ზედსახელებმა**. აღმოჩნდა, რომ როდესაც ცენზურა ჯერ კიდევ მძლავრობდა, ფელეტონისტები საკუთარი თავის გასაუჩინარებლად ზედსახელებს მიმართავდნენ. ასე მაგალითად „მოლაყბე“, „ს. წეპლაძე“, „კოლო-ბუზი“, „ემშაკი“, „თაგუნა“, „უჩინ მაჩინი“, „ხლაფორთი“, „ჭინკა“ და სხვა. ფელეტონისტთა ზედსახელებს შევხვდით ინგლისურ ფელეტონებშიც: **Well Wisher** („კეთილისმსურველი“), **One Who Knows** („ადმიანი, რომელმაც იცის“), **Fed Up** („გულგაწყალებული“, **A Lover of Decency** („წესიერების მოყვარული“), **Indignant** („ბრაზმორეული“). ეს სახელები „მოლაპარაკე ონიმეზია“ და მეტაფორულად გაიგება.
10. ინგლისური და ქართული ფელეტონების ლექსიკურ მხარეზე დაკვირვებამ დაგვანახა, რომ ფელეტონების დიდი უმრავლესობა დაწერილია კოლოკვიალური ლექსიკის გამოყენებით. მათში ვხვდებით დიალექტიზმებს, ბარბარიზმებს, სლენგურ გამონათქვამებს. რაც შეეხება კრიტიკული ესეს სტილში დაწერილ ფელეტონებს, ისინი სალიტერატურო ენითაა დაწერილი და მრავლად შეიცავს ბრძნულ შეგონებას, ანდაზას თუ ხატოვან გამოთქმას.
11. კვლევამ დაგვანახა, რომ ფელეტონებში კარგად ჩანს ამა თუ იმ კულტურის ისტორია, მათი სოციალური თუ პოლიტიკური ან სხვა სახის პრობლემები, ის თუ როგორ რეაგირებენ ამა თუ იმ მწვავე საკითხზე სხვადასხვა კულტურის წარმომადგენლები, რამდენად ბასრია მათი იუმორი მათთვის საჭირობოროტო საკითხებზე.
12. კვლევამ ასევე ცხადყო, რომ ქართულმა და ინგლისურმა ფელეტონმა განვითარების განსხვავებული გზა განვლო. ინგლისური ფელეტონის სათავე ჯერ კიდევ მეთვრამეტე საუკუნეში უნდა ვეძიოთ. იგი უფრო ძველია და უფრო მწვავე, ვიდრე ქართული ფელეტონი. თუკი არსებობის დასაწყისში ფელეტონი მხოლოდ ორი სახით არსებობდა – იუმორისტული/კრიტიკული ესეს და იუმორისტული მოთხრობის სახით, დღეს ფელეტონის სხვადასხვა ჰიბრიდული ფორმა ასეობს, რაც ფელეტონის ჟანრის განვითარების მაჩვენებელია. კიდევ ერთი განსხვავება რაც ქართულ და ინგლისურ ფელეტონებში შევნიშნეთ, არის ის, რომ ინგლისური ფელეტონების უდიდეს ნაწილში ფელეტონის გმირები თავადვე დასცინიან საკუთარ თავს და ამხელენ იმ საოციალური ფენის ნაკლოვანებებს, რომელსაც

ისინი მიეკუთვნებიან. ქართულ ფელეტონში ნაკლებად მითითება მესამე პირის მიერ ხდება.

13. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ თანამედროვე ქართულმა და ინგლისურმა ფელეტონმა დაკარგა სიმწვავე და თანდათან იუმორისტულ მოთხრობას და იუმორისტულ სტატიას დაემსგავსა. იკლო თანამედროვე პრესაში ფელეტონთა რიცხვმაც. თანამედროვე ფელეტონი ვეღარ მოუწოდებს წამკითხველს გაილაშქრონ უსამართლობის წინააღმდეგ. თანამედროვე ფელეტონი ართობს მკითხველს, ღიმილს გგვრის მას და აჩვენებს, რომ ის სოციალური თუ პოლიტიკური სახის პრობლემები რომლებიც ოდითგანვე არსებობდა დღესაც მოუგვარებელია.

სქემა

	საუკუნე	თემატიკა	სტრუქტურა	მახასიათებელი ნიშანი
--	---------	----------	-----------	----------------------

ქართული	XIX	თავადაზნაურული ინტელიგენციის გულგრილობა ეროვნული კულტურის (ქართული თეატრი და ქართული ჟურნალი) წინააღმდეგ. ენის დაცვა, საქართველოს რუსეთთან შეერთების მნიშვნელობა, ბატონყმობის საკითხი. ქართველთა მლიქვნელობა, სიზარმაცე, უცხოური მოდით გატაცება, ლოტოს გაუთავებელი თამაში, უზომო ქორწილი და ქელები, სამიკიტნობის გამრავლება და მედუქნეთა, ე.წ. „ჩარჩვაჭართა“ ბინძური საქმიანობა.	კრიტიკული ნარკვევი	ძნელი გასარკვევი იყო რა შეიძლება ყოფილიყო ფელეტონი და რა კრიტიკული ნარკვევი თუ სტატია. ამ დროის ფელეტონებს არ გააჩნდათ ლაკონურობა. ზომიერად კრიტიკული ფელეტონები;
	XX – ის დასაწყისი	რუსეთის ბოლშევიკურ მთავრობაზე, კომუნიზმზე შეტევა. ქართული საზოგადოების მანკიერი მხარეების ჩვენება, ქვეყნის შიდა პოლიტიკური მდგომარეობის კრიტიკული შეფასება, პროდუქტებზე ფასების გამვირების გაპროტესტება.	ფელეტონი – ნარკვევი; ფელეტონი-დიალოგი; ფელეტონი - დღიური; ფელეტონი - ზღაპარი; ფელეტონი – ლექსი.	მრავალფეროვანი კომპოზიციით, არქიტექტონიკით და სიუჟეტებით გამოირჩეოდა; განსაკუთრებული მემბოხე იერი; მკვეთრად კრიტიკული ფელეტონები;
	XX – ის შუა ხანები საბჭოთა ფელეტონი	სოციალურ-ეკონომიკური თემატიკის წამოწევა	ფელეტონი – იუმორისტული მოთხრობა; ფელეტონი-ზღაპარი; ფელეტონი – ლექსი	ფელეტონთა გარკვეული ნაწილი ვერ აკმაყოფილებდა საფელეტონო ჟანრის მოთხოვნებს და ხშირ შემთხვევაში ფაქტის ან მოვლენის ცალმხრივ, კარიკატურულ ანოტაციას წარმოადგენდა.
	XXI	პოლიტიკური და სოციალურ ეკონომიკური თემატიკის წამოწევა	ფელეტონი – იუმორისტული მოთხრობა, ფელეტონი – სტატია;	ხუმრობით-კრიტიკული ფელეტონები;
ინგლისური	XVIII	საზოგადოების გარკვეული წრის, ცალკეულ პირთა ან ამა თუ იმ	ფელეტონი – პამფლეტი	პოლემიკურ-აგრესიული ტონის

		პოლიტიკური მოვლენის (ზოგჯერ თვით სახელმწიფოს) წინააღმდეგ.		სატირული თხზულება; მწვავე, შეურაცხყოფელი ბუნების.
	XIX	გაკიცხვის საგანი: პოლიტიკოსები, სასამართლო და საეკლესიო პირები, ვაჭრები, მაღალი სოციალური ფენის წარმომადგენლები, ამბიციებით აღსავსე ქალები.	ფელეტონი-იგავი, ფელეტონი-ზღაპარი, ფელეტონი-იუმორისტული მოთხრობა, ფელეტონი დრამა, ფელეტონი-წერილი	მკვეთრად კრიტიკული ფელეტონები;
	XX	გაკიცხვის საგანი: მაღალი სოციალური ფენა, უაზრო ომები და „ვაი“ მეომრები, საკუთარი კეთილდღეობისთვის მებრძოლი პოლიტიკოსები.	ფელეტონი-იუმორისტული მოთხრობა, ფელეტონი დიალოგი	მკვეთრად კრიტიკული ფელეტონები;
	XXI	გაკიცხვის საგანი: ადგილობრივი და მსოფლიო პოლიტიკოსები, მონარქი და სამეფო ოჯახი, შოუ ბიზნესის წარმომადგენლები.	სატირულ – იუმორისტული სტატია-ფელეტონი;	ხუმრობით-კრიტიკული ფელეტონები;

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი დებულებები აისახა შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. „პოლიტიკური ფელეტონის თავისებურებანი“, კონფერენციის „ჰუმანიტარული მეცნიერებები ინფორმაციულ საზოგადოებაში II“ მასალები, ბათუმი, 2014 (გვ. 163-166), ISSN 1987-7625; ISBN 978-9941-434-92-1.
2. „ავტორ ფელეტონისტის როლი ფელეტონში“, ჟურნალი „კულტურათაშორისი კომუნიკაციები“, თბილისი, 2015 (გვ. 27-30), ISSN 1512 - 4363.
3. „საგაზეთო ფელეტონის ჟანრობრივი მახასიათებლები“, საერთაშორისო პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი „ინტელექტი“ №1 (51) თბილისი, აპრილი, 2015. ISSN 1512-0333
4. „XXI საუკუნის ქართული ფელეტონი“, სამეცნიერო რეფერირებადი ჟურნალი „ენა და კულტურა“ №15, ქუთაისი, 2016. ISSN 1987-7323;
5. „ფელეტონის მხატვრული საწყისი და მისი სიახლოვე სატირულ - იუმორისტულ მოთხრობასთან“, დოქტორანტთა სამეცნიერო კონფერენციის მასალები, ბათუმი, 2017 (გვ. 206-210).
6. “Modern English Feuilleton,” Galaxy: International Multidisciplinary Research Journal, March 2017, Vol. 6 (p. 29-32) (co-author T. Shavladze), ISSN:2278-9529.

მონაწილეობა სამეცნიერო კონფერენციაში:

1. საერთაშორისო კონფერენცია „ჰუმანიტარული მეცნიერებები ინფორმაციულ საზოგადოებაში II“, ბათუმი, 2014. **მოხსენების თემა:** „პოლიტიკური ფელეტონის თავისებურებანი“.
2. ამერიკისმცოდნეობის XIV საერთაშორისო კონფერენცია, თბილისი, 2015. **მოხსენების თემა:** „პოლიტიკური კარიკატურა როგორც პოლიტიკური სატირისგრაფიკული ფორმა და მისი გამოხატულება ამერიკულ და ქართულ კულტურებში“.
3. დოქტორანტთა სამეცნიერო კონფერენცია, ბათუმი, 2015. **მოხსენების თემა:** „ფელეტონის მხატვრული საწყისი და მისი სიახლოვე სატირულ - იუმორისტულ მოთხრობასთან“.

Faculty of Humanities
Department of European Studies

With the Right of Manuscript

Meri Makharadze

“Epochal and cultural essence of the feuilleton humour and linguocultural perspective of the
study”

(Based on feuilletons of Georgian and English newspapers)

Field of Study – Linguistics

Abstract

of the dissertation submitted to gain the Academic Degree of Doctor of Philology

Batumi

2018

The research has been carried out at the Department of European Studies at Batumi Shota
Rustaveli State University

Academic Supervisor

Tea Shavladze

Doctor of Philology, Assoc. Professor,
Batumi State University.

Foreign Reviewer

Tsvetelina Harakchiyska

Doctor of Philology, Assoc. Professor,
University of Ruse Angel Kanchev, Bulgaria

Reviewers

Madona Shelia

Doctor of Philology, Professor,
Tbilisi Open Teaching University;

Izolda Chkhobadze

Doctor of Philology, Professor
Tbilisi Open Teaching University;

Maia Kikvadze

Doctor of Philology, Assoc. Professor
Batumi State University

The defense of the dissertation will take place on 08.12.2018 at 13:00 p.m. at the meeting of the Dissertation Board of the Faculty of Humanities at Batumi State University.

Address: 35 Ninoshvili Street, 2nd floor, room: 37

The Dissertation is available at BSU Ilia Chavchavadze library and BSU website (www.bsu.edu.ge)

Scientific Secretary of the Dissertation Board

Doctor of Philology, Associate Professor

Natela Partenadze

Introduction

In the modern society, the role and importance of mass media is indefinite. Everything, for what any means of mass media exists and does, is finally embodied in its contents.

A new story framed into the shape and contents of a publicist style is a kind of a textual unity, where linguistic and culturological innovations are noticeable.

Journalistic text is a “mirror” of current events in a language. If earlier it was done by belles-lettres style, now the role has been acquired by mass media and publicist styles. Exactly critical situations and public crises, important political and economic or social processes existing in life, form that textual space, which is represented by belles-lettres- publicist genre.

Topic and problem of the research. The dissertation paper “**Epochal and cultural essence of the feuilleton humour and linguocultural perspective of the study**” (based on feuilletons of Georgian and English newspapers) is dedicated to the study of one of the types of newspaper genre, where creative approach to the fact is most important. Despite the solidary age of the feuilleton (already counting two hundred years), we can say that as a genre it has not disappeared and is quite attractive and promising for readers as well as researchers.

Scientific novelty of the research is represented by the synthetic study of the above mentioned topic. The role and importance of media is rather topical in the modern society. It is also worth to note that on the basis of contrast, such linguistic phenomenon as feuilleton and its demonstration in such interesting and diverse field as media has been less studied.

Actuality of the problem. The dissertation on the mentioned topic is really necessary as the number of feuilletons in Georgian and English press has significantly decreased supposedly consequent to the democratic nature of the press. Though as a genre it does not lose its actuality. Nowadays feuilleton has already been replaced by popular satirical-humorous shows and animated TV programmes. Thus, it is important to study the reason why feuilleton popularity has decreased, its role in the past and what is its function in the modern society.

Theoretical value of the research is determined by the fact that it consists of valuable studies and conclusions for language typology and culturology.

Practical value of the research is determined by the fact that it consists of interesting material for the general theoretical linguistic course as well as for course in linguistics. The research can be used at English Language Stylistics, Functional Stylistics, Text Linguistics, Press Discourse, Linguoculturology lectures and seminars. It is also possible to use it in the

process of working at Bachelor's or Master's degrees. The research will interest students of journalistic faculty, journalists and persons interested in the theory of journalistic genres.

Applied methodology and the system of methods. As we are studying one of the types of the journalistic texts (feuilleton) in terms of Linguoculturology we can say that the paper has got interdisciplinary character. It means we synthesize three scientific disciplines: the theory of journalistic style, culturology and linguistic experience, giving interdisciplinary study. The main methodological orientation of the paper is based on interdisciplinism, though the paper is also based on observation, descriptive, semantic analysis and comparative methods.

For the empirical material we have used the samples of Georgian feuilletons from the journals and newspapers: "Iveria," "Droeba," "Niangi," "Kviris Palitra" and English satiric journals and newspapers: "Punch" (The London Charivari), "The Wipers Times," "Private Eye," "News Thump," "News Biscuit," "The Daily Squib," "The Spoof."

Theoretical base of the study are works of Georgian (G. Kvaratskhelia, I. Chkhobadze, S. Tabagua, T. Gogolashvili, G. Shamilishvili), Russian (E. Zhubrina, O. Tsiganov, A. Istomina, S. Logachev, D. Zaslavski, I. Galperin) and foreign researchers (P. Simpson, R. Sap, K. Dianina, M. Petku, R. Menkop, A. Pietila and others).

The structure of the dissertation paper is determined by research goals and objectives. It consists of introduction, 5 chapters, 18 paragraphs, general conclusions and bibliography.

Introduction supports the choice of the research problem, defines aims and objectives of the paper, and highlights actuality of the paper and scientific novelty, its theoretical and practical value. It also defines methodological aspects of the study.

The first chapter of the paper "Feuilleton as a belles-lettres-publicist genre of a newspaper style and its humorous nature" discusses the issue of classification of feuilletons - as a political, mass-communication discourse or humorous discourse. We also discuss what the cognitive base of feuilleton is, to which newspaper style we can confer it. The chapter says that it unites all the three types of discourse in itself and it is belles-lettres - publicist genre of a newspaper style, which unites publicist and fictional elements. As for its cognitive base, its cognitive base is "a satiric picture of the universe". As feuilleton is based on satire and humour, we considered it necessary to dedicate one sub-chapter to study the types of satire and its peculiarities.

The second chapter of the paper named “Peculiarities of feuilleton as a genre” deals with different understanding of the term “feuilleton,” main types of feuilleton and its genre peculiarities, the role of feuilletonist in feuilletons.

The third chapter of the paper “Linguo-stylistic and structural peculiarities of feuilletons” deals with two types of study. On the one hand, it discusses expressiveness of feuilleton, its stylistic peculiarities. On the basis of example analysis it names the stylistic means (satire, irony, grotesque, sarcasm, satiric metaphors, humorous comparisons) which create figurativeness of feuilletons; on the other hand, it studies structural peculiarities of feuilleton, highlights its similarity with a humorous story and essay; it deals with hybrid forms of feuilleton. One paragraph in the given chapter is dedicated to the study of feuilleton titles.

The fourth chapter of the research “Linguocultural nature of Georgian Feuilleton and its epochal change” diachronically studies Georgian feuilletons, demonstrates different thematic, essential and structural types of feuilletons of different times.

The fifth chapter of the research “Linguocultural nature of English Feuilleton and its epochal change” deals with the non-existence of an English term for “feuilleton” and the replacement of the term with other terms (humorous essay, article of a humorous column). Similar to the previous chapter, the given chapter diachronically studies the development of English feuilleton, its thematic, essential and structural peculiarities on different stages of its development.

The final part presents generalized theoretical conclusions of the research.

The brief content of the work

Chapter I. “Feuilleton as a belles-lettres-publicist genre of a newspaper style and its humorous nature” consists of two paragraphs: 1.1. “Feuilleton as a belles-lettres-publicist genre and its place in mass media” and 1.2. “Satire as one of the manifestations of humorous discourse.”

When it concerns such text phenomenon as feuilleton, it is hard to avoid speaking about functional style. Which functional style does it belong to – publicist or newspaper?

In the dissertation thesis “Media genre Glosse as a literal phenomenon,” on the similarities of publicist and newspaper styles, S. Tabagua writes: “in order to meet its objective well, newspaper and publicist style must have unbiased as well as emotional power of persuading” (Tabagua, 2010:26). Given opinion indicates similar function of newspaper and publicist styles – function of persuading masses. Despite the three main functions (reporting, influential and entertaining functions) of the newspaper style, the leading part is still taken by the influential function. All newspaper texts deliver information to readers and at the same time they have impact on them.

Newspaper style is distinguished with the diversity of genres. They are: informational-newspaper, analytical-newspaper and belles-lettres-publicist genres.

Feuilletons, essays, pamphlets - represent belles-lettres-publicist genre. Belles-lettres-publicist genres are synthetical genres, and as the rate of belles-lettres and publicist style fusion is so high, it is hard to prove which one is principal. They are on the verge literature and publicism, acquire elements of both and create their own diverse genre space. Belles-lettres style describes reality figuratively, whereas publicism is characterized by documentary tendencies. However, author’s opinion is of primary importance.

Thus, feuilleton is an inseparable part of a newspaper style. It is one of the distinguished genres of a newspaper style where fictional and publicist elements are coined together and are a wonderful manifestation of the satire discourse.

In the second paragraph of the first chapter we discuss how to classify feuilleton - which type of discourse it can belong to and what is the role of satire in creating “the picture of a universe” of the humorous feuilleton.

Nowadays there is no doubt that feuilleton unites three types of discourse in it: 1) According to basic intention it is atonal genre of political discourse; 2) Having aimed at giving information to masses it belongs to mass communication discourse; 3) From the point of making influence on readers it represents humorous discourse.

We will try to prove the above mentioned thesis. First – why do we have to classify it as political discourse? Is it possible that all feuilletons have political basis? Of course, they do not. Feuilleton can deal with different topics such as political and economic, social or common to all

mankind issues. However, in most number of feuilletons there are satiric interpretations of a political event or situation.

Why does feuilleton represent humorous genre of discourse? Often humour is the cause of criticism, it is possible to make an evaluation and reveal folly. According to Zheltukhina, the aim of a comic intention is: 1) Cause laughter reaction in order to influence readers ideologically. 2) Agitate or propagate readers (deliver, persuade, inspire, provoke feelings, call to action) and so on. 3) Discredit the object in readers' eyes (Zheltukhina, 2003:357).

Thus, we can say that mocking is a tool in feuilletons whereas humour is a feature of this tool. As G. Shamilishvili writes in the article "Joke, Humour, Satire – it is life": "By means of feuilletons, a writer must set the greatest goal - create a comic situation. A writer must put its characters in such situation as to mark ridiculous essence. Feuilleton is one of the fighting genres which serves to exposure and liquidation of folly.... There is no compromise in feuilletons. It blames blameworthy and even makes appropriate organizations take measures. Through all this it assists progress of the society (Shamilishvili, 2010:186).

Three main participants of the satirical discourse are: **satirist** – creator of a satirical text, **addressee** – person (reader, listener or spectator), that is getting acquainted with the satirical text and that specific individual or **satirized object**, which is being attacked and criticized by the satirist. Satirist and addressee participate in the discourse simultaneously, whereas the third one (satirized object) is not the so called "invited participant" in this discourse. In a successful satirical work it is easy to see the tandem of two of them – satirist and reader, but in a badly written satirical text the connection in triad is lost.

We can see a satirist's aim well in a satirical text. A satirist determines beforehand who or what to attack and tries to control it by means of the latter. The fact or event which is chosen by satirist to discuss or dispraise, sharply reveals satirist's social and political orientation. The text written by satirist is the satirist's image, bearing one's own reflection of thinking. Satirist's humour is sometimes envisaged beforehand, sometimes – not and it is random.

Griffin and Dustin in the book: "Satire: A critical Introduction" speak about a satirist and say: "Satire usually employs a special kind of narrator called a mask or persona. Satiric voice speaks in the first person. As for characters they themselves reveal their folly and ridiculousness through their own actions, words and thoughts (Griffin, Dustin, 1994:34)

Satirist can be of two types: **optimist** who loves people, society but simultaneously thinks the society is blind and fool. Thus, he tells the truth with humour and tries to heal the existing ignorance. The second type of satirist – **pessimist** is more ruthless, loves certain individuals but hates society and tries to insult and offend people.

The formula of a satirical verbal text perception is the following: Ironic Humor + Informed Criticism = Implicit Argument for reform.

As we see satire is the most interesting form of humorous discourse. It is the strongest tool ever created by a man. Satire makes people sober and gives correct orientation. It is also the best means of influencing masses and propagation.

The second chapter of the paper “Peculiarities of feuilleton as a genre” consists of four paragraphs. The first paragraph **“The Essence of Feuilleton”** deals with different understanding of the term “feuilleton.”

A famous Russian writer, journalist and publicist M. Koltsov metaphorically said about feuilleton: “Feuilleton is like a stone that makes large, far scattered ripples.” We can also use P. Klein’s metaphoric definition to characterize feuilleton: “Feuilleton can see and hear everything and then reveals, “denudes” them in front of the society.”

Word “feuilleton” is of French origin (**Fr. *Feuille* meaning “paper”**). In the dictionaries of the 18th century, the given word did not exist. The term “feuilleton” appeared at the beginning of the 19th century. In 1800 in France they started to print a newspaper “Journal des Débats” which had supplement attached. At the start of its existence feuilleton was a supplement of a newspaper with puzzles, riddles and different types of announcements. We read slightly different information on the same topic in the encyclopedia “Britannica”:

“Feuilleton was originally a kind of supplement attached to the political portion of French newspapers. Its inventor was Bertin the elder, editor of the *Débats*. It was not usually printed on a separate sheet, but merely separated from the political part of the newspaper by a line, and printed in smaller type. In French newspapers it consisted chiefly of non-political news and gossip, literature and art criticism, a chronicle of the fashions, and epigrams, charades and other literary trifles and its general characteristics were lightness, grace and sparkle.”

Russian publicist and researcher D. Zaslavski in his lectures “Feuilleton in newspapers” gives more than one definition of “feuilleton.”

“Different newspaper articles are called feuilletons” he writes and names four points that characterize it. According to the first point, feuilleton is material published in a newspaper that is printed in the lower part of the page; according to the second point, feuilleton is an article in the special part of a newspaper or magazine. In German press feuilleton is a special page displaying literary and critical articles, reviews of books and theatrical performances.” According to the third point, feuilletons are articles of humorous and satirical character despite their size and place. Such types of feuilletons were mostly spread in the Soviet press and according to the last, fourth point says: feuilletons are articles on scientific, literary and critical, art and history topics that are written by means of literary brilliant, fiction elements.”

As we see originally feuilleton existed as a newspaper block but later belles-lettres – publicist genre of feuilleton was created and the so called feuilletons started to appear on the papers of magazines and newspapers.

In the second paragraph of the second chapter “Genre features of feuilleton” we speak about genre features characterizing feuilleton and how it is different from other types of newspaper material, what are its publicist peculiarities.

Scientists argue about the classification of feuilleton. Russian scientist S. Morozov completely denies belles-lettres feature of feuilletons and writes: “Feuilleton which starts to resemble belles-lettres style, ceases its functioning as feuilleton. Feuilleton should use linguistic means so as to attract reader’s attention and should be able to turn one small theme into a common theme.”

Another Russian researcher D. Zaslavski considers that the role of a feuilletonist is to analyze a fact, event, theme politically that is impossible without writer’s wit and knowledge to draw a character. Zaslavski’s point of view is also shared by Russian researcher O. Tsiganov. He highlights publicist nature of feuilletons.

Georgian researcher N. Shengelia thinks that “feuilleton is a highly qualified belles-lettres – publicist genre which implies publicist manner of performance as a necessary condition to generalize this or that fact or event. Moreover, its composition should comply

with common rules of belles-lettres style and according to the chosen theme and aim should imply satire and humorous elements” (Shengelia, 2005:202).

German researcher Haake considers that feuilleton’s essence is poetic and draws attention to the metaphoric nature of feuilletons.

Researcher M. Coleman identifies a feuilleton with an essay and writes: “The two forms are so similar that feuilletons should simply be classified as essays”

German researcher Venn thinks that “due to author’s theme, intention and writing manner feuilleton can resemble different literary genres, for instance, anecdote, biography, essay, etc” (Seppi, 2003).

Nowadays researchers speak about different forms of feuilletons (feuilleton-pamphlet, feuilleton-story, feuilleton-dialogue, feuilleton-monologue, feuilleton-diary, feuilleton-letter, feuilleton-parody and so on.). There are also “small” and “big” feuilletons.

After having discussed several points of different scientists, we can conclude that feuilleton is a hybrid genre and it concentrates, synthesizes most typical sides of satirical-publicist genres and gives significant freedom to creative perception for composition construction, also in conditions the selection of expressive means. It is a live, humorous story that ridicules at the folly of life, ugly events.

In the next paragraph we discuss main types of feuilletons. Scientists distinguish two types of feuilletons: **documentary** (based on facts) and **constructed** (composed by the author but still having connection to facts.)

According to evaluation intensity and orientation ability I. Chkhobadze distinguishes several types of feuilletons: **1) harshly critical; 2) moderate critical; 3) humorous critical.**

).

The aim of harshly critical feuilletons are to condemn, reveal folly sides and form negative attitude of readers. Negative evaluation obviously dominates in them and often deducts positive evaluation of the subject. Feuilletons of the second group are moderately critical – less harsh and emotional to express negative relationship. They can merge negative and positive evaluations. Texts of the third group – humorous critical feuilletons consist of only some elements of negative evaluation and even with the positive background. Negative evaluation is less than in the first and second groups (Chkhobadze, 2005:245).

The last paragraph of the same chapter “The role of author-feuilletonist in feuilletons” deals with the social duty and role of feuilletonist.

The writer of the feuilleton cannot be called a narrator, but an analyst, whose duty is to acquire reality to the narrated contents. An analyst leaves rights to observe events, episodes, make their interpretation and evaluation, sometimes present them dramatically, philosophically, discuss the events and finally create the means for shaping society’s opinion towards the fact (Tabagua, 2010:139).

In the past, namely in 1800, feuilletonists wandered about the city and relayed what they saw and heard in the street,” becoming the reader’s “expert tour guide and a friendly companion. The writer of the feuilleton presented himself as a man on the street and simulated easy conversation with the reader about common concerns. Right this must be the base of the second name of the feuilleton “Talk of the Town.” The writer of the feuilleton used colloquial style to speak to its readers that made the language of the feuilleton easily understandable for the readers.

The theme that is discussed by the writer of the feuilleton is very topical. The writer of the feuilleton draws attention of the society to the fact that he had chosen, selects it as a topic and even checks the attitude of the society towards the issue. Thus, feuilletons show us evaluative tone of the feuilletonist. The writer of the feuilleton takes greatest responsibility on the one hand towards those he is criticizing and on the other – readers.

The third chapter of the paper “Linguo-stylistic and structural peculiarities of feuilletons” consists of 3 paragraphs. The first paragraph “Linguo-stylistic peculiarities of feuilletons” deals with the expressive side of feuilletons, namely the stylistic devices that condition figurative aspect of feuilletons.

Figurativeness of feuilletons is created by the following stylistic means: **Satire, irony, grotesque, sarcasm, satirical metaphors, and humorous comparisons** and so on that long stay in readers’ memory. To illustrate this we have presented extracts from Georgian and English feuilletons with different stylistic means to influence readers and create humorous effect.

In O. Tabatadze’s feuilleton “Chiao Nino, Chiao Badri, Chiao Gold!” the subject of rebuke is Nino Burjanadze’s politics. As the feuilleton says, N. Burjanadze experienced political failure

in 2011, her actions against Mikheil Saakashvili's regime had no results – Nino Burjanadze's dough has finally fallen, it seems like the yeast was the same as her father's imported flour(Tabatadze, 2011). In the abovementioned extract the writer of the feuilleton uses the metaphor "political dough has finally fallen" and ridicules at the politician. The writer of the feuilleton compares N. Burjanadze's political career with the dough kneaded from low quality flour imported by her father. The applied **comparison** contains **sarcasm**.

In 2015 in Georgian society the most burning political and economic problem was presented by the devaluation of lari. In the feuilleton "**Is silence golden?**" the devaluation of lari is compared with the escape of Mikheil Saakashvili. This **comparison** is really original and expressive: Lari ran away like Misha did, all the economic team ran after him like Misha's guards did until Ivanishvili put his leg out and made an announcement, he was not stopped. Generally it was the stop, totally lari has increased by more than 50 tetri and if we compare it with the territories lost by Misha, we will face serious problems.

Bitter irony is felt in the anonymous letter-feuilleton spread by internet sources as if it is written by a Chinese trader living in Georgia. He writes to his mother in China and tells about Georgia, Georgian people and their traditions. The writer of the feuilleton reveals folly of Georgian people: swearing own mother, fighting, lying, drinking affection, strange grief or carouse.

..... An old man died near my neighborhood, there is a funeral repast and drunk mourners are singing. I cannot sleep and have decided to write a letter to you..... they are strange people. For example, a week ago I saw how one boy killed another by beating for swearing his mother and then how he told this story by swearing his own mother. I saw how one man was drinking a health toast from a two-liter vessel with a cigarette stuck in his fingers; I saw a banana seller having never eaten bananas because it is expensive; I saw a grape vodka that costs ten cents at the market and exactly the same vodka costs ten dollars in a café: here, even very poor people are fat; our slippers, sneakers and glue are differently priced – cost expensive.

The above-mentioned example draws a paradoxical picture by applying stylistic means – antonomasia/contrast: there is a funeral repast and an intoxicated mourner is singing; the

boy, who did not forgive another for swearing, swears his own mother; a man with a drink and cigarette makes a toast for health; a banana seller sells bananas but has not tasted one; life is hard but they are still fat.

Applying allusion and analogy in Georgian feuilletons is quite frequent. To support the idea we have a feuilleton with the headline **“Identification of Borsch-slurping Misha with buffalo-eater Giorgi XXII”**. Right from the title readers pay attention to the analogy – the identification of the last King of Georgia Giorgi XXII with the former President Mikheil Saakashvili. The question is: Where is this analogy from? It is known from history that King Giorgi was a gourmet and liked buffalo meat. People turned his weakness into a joke and the nickname “Buffalo-eater” originated from this fact. For Georgian people it is also known that the former president Mikheil Saakashvili was a gourmet too. The writer of the feuilleton draws attention right to this weakness of Mikheil Saakashvili and mentions him as “Slurping king”. There is a historical allusion in the feuilleton which must be considered as an inter-textual insertion. Polyglot character of Mikheil Saakashvili has also become a topic of ridicule of the feuilleton. When a messenger presents him a horn (for the wine) and offers to read a text in a foreign language, he replies: “I know so many foreign languages you can’t even count”. The feuilleton mentions the names of major feudal Andukapar Amilakhvari and his vizier Vano. It is obvious that vizier Vano is same as Vano Merabishvili and as Andukapar Amilakhvari we have to consider one of the leaders of any region with whom Saakashvili has close relations. By means of satire and humour the feuilleton displays the folly of the ex-president of Georgia and the government of that time – ignoring country’s interests and thinking only about one’s own pleasure. Realistic nature, ideology and grotesque – is a “Satiric picture of the universe” of the feuilleton.

As for English feuilletons here we found many examples of irony, sarcasm, humorous metaphors, epithets, comparisons, allusions, allegories and parodies.

In the modern English feuilleton: **Queen Victoria Sells her Granny Panties at UK Auction** (“Queen Victoria sells her grandmother’s underwear by auction”), (**The Spoof, 20.07. 2015**) presents the parody of the Queen Victoria – the monarch of England. The given example also presents a historic reminiscence. The main character, the deceased Queen Viktoria returns

to XXI century England by the time machine. She sells her grandmother's underwear by auction quite profitably and then she enters the famous linen store "Victoria's Secret Store" and buys the best quality, sexy underwear for herself. Queen Victoria appears a super modern lady. She tells the assistant: "Time for a change. It's a new day. I'm sick of the old Victorian stuff". After leaving the store, borrows i-phone from a passer-by and sends a message to the present Queen Elizabeth II: "Love it here. Always wanted 2 visit the store named after me. Awesome. U Shld shop here". Queen Victoria's transformation is worth to note. She sold her grandmother's underwear, she herself took off her long underwear, bought modern brand underwear in the best linen store, used i-phone smartly and started to text a message like a modern teenager. It is also worth to note that Queen Victoria knows the style of modern text messages quite well: elliptical sentences, contractions. This feuilleton ridicules at the English conservatism and Queen Elizabeth II, whose style has not changed for decades. Queen Victoria from the past appeared to be more modern and progressive than her. Even temporarily returned, managed to catch up with the modern world. The writer of the feuilleton says: In modern life Queen must be like this.

Apart lexical stylistic means (irony, sarcasm, exaggeration, epithet, comparison, metaphor and others), we met syntactic stylistic means as well, for instance, repetition, rhetorical question, break-in-the narrative. We also came across conceptual words that were expressed graphically in order to convey the idea effectively. Here is one example of this type. The feuilleton "**Quit this Tomfooling**" is written by one of the simple English citizens who blames government in bulling and "tomfooling" people (The Wipers Times, 26 February, 1916, No2, Vol.1). Here is an extract from the feuilleton: What have you done? – I ask you what **HAVE** you done? The answer shame upon you wretched people is nothing – **NOTHING**. Can you hear the voice of babes yet unborn to you crying the ages – **NOTHING**? ... I tell you stop – **STOP** it now – at once! **STOP THIS DAMNED NONSENSE!**

The English citizen demands response from the government quite severely and constantly repeats the phrase: "What have you done?" the repetition of the word "NOTHING" is also worth to note, which is graphically expressed by capital letters. The word "STOP" also attracts our attention graphically which starts with small letters, then gradually grows into

capital letters; and at the end of the extract it is represented as a strong demand again in the sentence written with capital letters: “STOP THIS DAMNED NONSENSE!” This feuilleton is a good example of turning ironical text into a serious text.

In the second paragraph of the third chapter “Structural peculiarities of feuilleton” the focus is on the hybrid nature of feuilletons and different kinds of feuilletons have been studied.

The hybrid nature of feuilleton (feuilleton – humorous story, feuilleton – humorous article; feuilleton – essay, feuilleton – pamphlet, feuilleton – fairy tale, feuilleton – correspondence and so on) conditions the fact that researchers cannot single out structural peculiarities of feuilletons. From their point of view, feuilleton as genre is hybrid and it can acquire structural peculiarities characteristic to any genre (belles-lettres or publicist). For instance, feuilleton – humorous story has got a structure characterized to stories, feuilleton – letter has got a structure characterized to letters; feuilleton – essay is written in an essay style, feuilleton – poem is represented by poetical form and so on.

Georgian researcher I. Chkhobadze considers that satirical-humorous story and critical essay/article are the closest genres to feuilleton (Chkhobadze, 2006:376). Accordingly, feuilleton is commonly represented as a critical article, humorous story and critical essay.

Like satirical-humorous story, feuilleton belongs to satirical discourse. Both of them use such topic to discuss that the ability of subjective evaluation and while discussion uses the following stylistic means in abundance: irony, satire, grotesque, sarcasm, satirical metaphors, and elements of parody. Furthermore, both of them are evaluative. In both of them we meet elements peculiar to belles-lettres: composition, plot, characters. Very frequently it becomes so hard to establish a border between them that compositions of some author-feuilletonists can be considered as both a humorous story and feuilleton as well. The best examples of this are humorous stories of N. Dumbadze and A. Chekhov.

In order to define the existing structural similarity-difference between satirical-humorous story and feuilleton we have analyzed N. Dumbadze’s famous humorous story “Funeral repast” and compared it with T. Cheishvili’s text of the same title that is acknowledged as feuilleton. The results of the study showed not only thematic similarities

between texts but structural as well. The subject of ridicule in them is a 1500 people funeral repast and those Georgians who like to show off by funeral repasts. Both texts satirically display the preparation for the funeral repast, the process of slaughtering cattle, intoxicated mourners who forget about the deceased and the joy after funeral late at night following “Gadasakhuravi” (post funeral money gathering) counting. The aim of the humour of both authors is to manifest individuals and situations in a funny way. These two texts are also similar structurally. Both of them contain elements necessary for plot development: exposition, suspense, climax, resolution. We also meet lyrical parenthesis. As for the difference, it is in the softness of Nodar Dumbadze’s humorous story, it makes readers smile, think, but does not provoke aggression. The humour of feuilleton tries to form public opinion rather than entertain readers; its humour is considerably burning.

Sometimes feuilleton structurally resembles critical essay. If feuilleton – humorous story focuses on the story telling – narration, feuilleton – essay is focused on the opinion of the writer, critical evaluation and discussion of the burning issue. In feuilletons of this kind there are three main parts: introduction, body and conclusion.

Feuilleton in modern publicism is also presented by satiric – humorous article feuilletons. Its structure is identical to a newspaper article structure and contains: Lead paragraph, explanation – one or two paragraphs, additional information – containing additional information and conclusion.

Feuilletons in modern publicism is also represented as satiric-humorous article-feuilleton. Its structure is identical to the newspaper article structure and consists of: Lead paragraph, explanation, additional information.

Feuilletons can be written in o form of a dialogue (drama feuilleton). The examples of feuilleton-dialogues are: “Benia and Beshtia” by A. Tsereteli, “Heart to Heart Talks” (The Wipers Times, 1918, February 26, No 6. Vol. 2), “The Secrets of heroism” (The Punch, Vol.152. May 30, 1917) and others. Feuilleton-dialogue is distinguished with the elements of folklore which makes people’s grief more convincing.

The same paragraph of the thesis deals with the structure of feuilleton-poem, feuilleton-obituary and feuilleton-letter.

In the third paragraph “Specifics of feuilleton titles” of the third chapter the focus is not only on English and Georgian feuilleton titles but on satiric-humorous titles of magazines and their expressiveness. The same chapter deals with metaphoric nicknames of feuilleton writers as well.

Having studied the titles of Georgian and English feuilletons we have singled out the following types of titles: **Rematic titles** which point to the genre of the composition: “Small feuilleton”, “Funny story“, **thematic titles** which directly display the central topic of the composition: “First aid”, “Conscience for the price of straw”, “Mourn over Lari”, “Funeral repast”, “Gone with the repairs”, “Christianity ... price fifteen shillings”, “Political woman”, “Bying a piano.” Thematic headlines dominate in feuilleton titles. Combined titles unite in themselves rematic and thematic titles. One of them points to the genre and another to the idea and theme of the composition. For instance, “Street politics – A dramatic dialogue between Punch and his stage manager.”

Feuilletons quite frequently use proper names the so called anthroponyms. Such titles are often called **anthroponymic titles**. During studies we met several titles of this kind: “Benia and Beshtia”, Nino chiao, Badri chiao, “Okro” chiao!... “the identification of Borsch-slurping Misha with the buffalo-eater Giorgi XXII”, “Queen Victoria Sells her Granny Panties at UK Auction”, „Actually it was Adam and Steve, says God”.

During the study we also met **annotative titles**: “Michael Flatley’s upper body refusing to perform at Donald Trump inauguration”, “Street politics – A dramatic dialogue between Punch and his stage manager.” titles of this kind are deprived of fictional elements and represent a short “report” about the plot of feuilleton.

While observing feuilleton titles our attention was also drawn towards satiric-humorous **titles of magazines and newspapers**. According to our observation we can divide the titles of magazines and newspaper into two kinds: extremely burning (“Thorn”, “Fire”, “Devil’s whip”, “Ammonium chloride”, “Obstinate paper”, “and Satan”, “Crocodile”) and less burning (“Chatting papers”, “Joker”, “Clown”). We can consider titles of magazines and newspapers **“Talking titles”** as the attitude towards the issue to be criticized. The titles of abovementioned magazines and newspapers are metaphorical.

The **nicknames of feuilletonists** is a separate issue of discussion. In the times when censure was still strong feuilletonists used nicknames to cover themselves. For instance, “Chatter box” (Mikheil Tumanishvili), “S. Tskepladze”, “Mosquito - fly” (S. Meskhi), “Devil” (N. Kalandadze), “Mousie” (Sh. Sharashidze), “Invisible being” and others. These are “talking names” too and can be understood metaphorically. We have also met the nicknames of feuilletonists in English feuilletons: Well Wisher, One Who Knows, Fed Up, A Lover of Decency, and Indignant.

As we see there was time of severe censure when feuilletonists used nicknames to create conspiracy and effect. Nowadays this problem has vanished consequent to press democracy.

The fourth chapter of the paper “The genesis of Georgian feuilleton and its linguistic nature” consists of 4 paragraphs.

The title of the first paragraph is “The origin of Georgian feuilletons” and it deals with first steps of Georgian feuilletons.

I. Chkhobadze in the dissertation thesis “Linguistic mechanisms of comism” shortly discusses the origin of Georgian feuilletons and writes: “We must look for the origin of Georgian feuilletons in the first Georgian newspaper named “Sakartvelos gazeti - The Newspaper of Georgia” (Chkhobadze, 2005:17). The same point of view is shared by L. Asatiani: “Georgian feuilleton originates from this newspaper. Small stories in the column “mixed stories” represented the base of feuilleton genre that established their place in Georgian periodic press” (Asatiani, 1955:164).

L. Asatiani also connects the origin of Georgian feuilletons to the magazine “Tsiskari”: “First samples of Georgian feuilletons are given in the magazine “Tsiskari” by I. Kereselidze in the first years of its existence” (Asatiani, 1955:187).

Feuilletons in the column “chatting paper” were signed by “Chatter box.” The first three feuilletons printed under this name belonged to the journalist **Mikheil Tumanishvili**. In “chatting papers” the following journalists and writers printed their feuilletons: **Mikheil Tumanishvili, Grigol Tsinamodzgvishvili, Gabo Sul Khanishvili, Lavrenti Ardaziani, Aleksandre**

Savaneli, Ivane Kereselidze – editor of the journal and others. The first accusation of Georgian feuilleton was directed against noble intellectuals. It was the indifference of the noble intellectuals towards cultural events such as Georgian theatre and Georgian magazine. Later the subject of its “chat” was such painful issues for the Georgian as language protection, the importance of joining Georgia to Russia and the issue of serfdom itself in those periods. Satiric dagger was pointed towards flattery, idling, foreign fashion affection, endless lotto games, infinite wedding celebrations and funeral repasts.

From the history of development of Georgian feuilletons we have to consider **A. Tsereteli’s works**. His feuilletons represent masterpieces of Georgian satirical publication. Most of Akaki’s feuilletons printed under the rubrics of “Very hot stories,” “Chatting,” “Delirium,” “Nadugi” and others meet the requirements of feuilletons even today. Sharp dagger of Akaki’s satire of his very first feuilletons was directed towards lotto affection, “Chrelidze Rusetumes” (name meaning colourful Russified Georgian), upstart wedding guests adoring “Tantsi-mantsi” (Russian word for dancing), bribe taker “solicitors,” fake shouting patriots, “grabber” traders, “scholars” useless for nation, hypocrite little fellows, “insolent” social parasites and priesthood. Akaki’s feuilletons represent excellent example of framing poems and didactic articles into humor. The greatest success of A. Tsereteli’s feuilletons was conditioned by the actuality of the topic, the wittiest plot, easily comprehensible, simple language and impressive usage of the samples of folk wit – proverbs and fables.

Along with Akaki Tsereteli **Ilia Chavchavadze** also ridiculed at Georgian weaknesses in his publicist masterpieces: “Several words,” “Skhartula” (laconic saying), “May God not grow you old,” “For New Year,” “The story to chat over” and others. Ilia Chavchavadze’s feuilletons are more a philosophical discussion over burning issues than feuilleton. Bitter humour is not felt in them, only critical understanding of the issue. Like Akaki and Vazha we can meet a lot of Georgian witty exhortations, proverbs or figurative expressions in ilia’s feuilletons as well.

Periodic press frequently published “Tianetian feuilletons” the writer of which was **Vazha Pshavela**. Vazha Pshavela published “Tianetian feuilletons” under the pseudonym of Zhulaka Gogochuri and told people about Tianetian life. Vazha was not afraid of the truth: “I am Georgian and I want to write Georgian feuilletons with contents and colour having felt that I will not be helped by imitating European writers of feuilletons” (Tianetian feuilleton,

1901). In “Tianetian feuilleton” published in 1901 Vazha writes about dark streets of Tianeti, mess, collapsed footbridges and scourges leaders of districts who “spoil the air in vain” with their sluggishness.

In the same feuilleton he scourges Georgian intellectuals who look at Georgian literature with “turning up their nose lit lips.” Vazha Pshavela worries about the fact that there is no reader in the library opened in Tianeti. In 1902 in “Tianetian feuilleton” Vazha Pshavela writes about the disaster of Tianetians – increased number of drinking houses and inn-keepers the so called dirty business of “Speculator-salesmen” who break up Georgian families and build up their own glory upon them.

R. Mishveladze considers that Georgian satiric publicism in the 19th century had the number of faults. It was hard to differentiate between feuilletons and critical articles. Feuilletons of this time did not have laconism and publicists often wasted their gift in private altercation over such topics that were not worth for bothering people (Mishveladze, 1971:39).

The second paragraph “Georgian feuilletons at the beginning of XX century” of the fourth chapter deals with famous feuilletonists of XX century (A. Tsereteli. Ir. Evdoshvili, Natalia Aziani, D. Khandamashvili, “Devil” (N. Kalandadze), “Mousie” (Sh. Sharashide)), satiric magazines (“Joker,” “Clown,” “Thorn,” “Wasp,” “Zurna” (oriental musical instrument) and “Fire”) and the thematics of feuilletons of that time. These feuilletons are distinguished with the sort of a special rebellious expression. Writers of feuilletons ridiculed and criticized everyone and everything; annihilated Bolshevik Government of Russia, Communism, unmercifully attacked Lenin and Trotsky. Although they did not mercy their own country, they rebuked Georgian society, internal political situation of the country, high prices and so on. Georgian feuilletons of XX century beginning were distinguished with diverse composition, architectonics and plots. Akaki Tsereteli created a new feuilleton genre - **Feuilleton-feature story-essay**. He established interesting kinds of feuilletons **Feuilleton-dialogue, feuilleton-diary, feuilleton-fairy tale, and feuilleton-poem**. Most of the feuilletons of this time are characterized with – dialectism (“Becha”, “**qe deiqca chveni archivi qveyana**” “alag-alag **qe gadarcha racxa niorta naqurchelai**,” “Rava, khami xo ar var, chemo benia, ase rom melaparakebi?) and barbarisms (zakon (Russian word for law)- kanoni (Georgian word for

law), bourgeois khazein (Russian word for boss), “Viborshik” (Russian word for electors) elections, hooligan “Prikazchik” (Russian commander), hand sewing “mashina” (Russian machine) and so on). Dialect is used not only in character speech but in author monologue as well. In order to express satire and humour writers of feuilleton address such linguistic and stylistic means as: playing with sounds and words, repetition of specific words to create satiric mood, comism by means of comparisons and contrasting, allegory, exaggeration, allusion, cynic and scabrous expressions.

The third paragraph of the fourth chapter “Feuilleton in Soviet Georgia” studies Soviet period feuilletons published in the famous humorous magazine “Niangi (Crocodile).” Here the rebuke issues concern different public institutions: Ambulance, delayed work of the railway, the so called “Speculation”, defective products of Soviet Georgian factories, the fate of writers and artists generally became the subject of ridicule. Feuilletons of this time are mainly written on social and economic topics.

D. Javakhishvili’s feuilleton “The history of one obituary” shows humble fellow Reziko Muzashvili who is infinitely in love with literature and wants to become a writer. But as it follows a Georgian film “Blue Mountains, or Unbelievable Story” his composition is not to be printed. Feuilleton is constructed on a dialogue between young writer Muzashvili and editor of the magazine “Siskham Dila” Taleiran Eshmakurashvili. If we pay attention to their surnames we can find out symbols there. The editor does not refuse to print the story but makes up different reasons to cancel its publication. Different from the editor in “Blue Mountains, or Unbelievable Story” Eshmakurashvili reads stories and even gives notes and hopes to writers but the reality is different. Years pass in expectation. When Reziko first went to the editorial office he was very young. Then we see him prematurely grey with grief. And finally, he is middle aged slightly bald man. Eshmakurashvili is still an editor of the magazine and he cannot be affected by time. Even hairing-impaired maintains his position and feeds Reziko and the like with lies.

The feuilleton has a tragic end. After leaving Eshmakurashvili’s office, Muzashvili feels unwell and dies of heart attack. The editor gasps at his death and sadly but very proudly says that Reziko is his discovery and starts to write an obituary about Reziko Muzashvili being a

wonderful writer and citizen. The end of the feuilleton clearly shows Georgian character – ignoring artists in their lifetime and mentioning them honorably after death.

The fourth paragraph of the fourth chapter “XXI century Georgian feuilleton” analyses the samples of modern Georgian feuilletons. XXI century Georgian feuilleton is distinguished by thematic diversity though there are too many political and social-economical feuilletons.

Two feuilletons **“I see Lari”** and **“Mourn over Lari”** printed in the newspaper “Kviris Palitra” addressed devaluation of national currency in Georgia in 2015 (02.03.2015; 23.02.2015). It is worth to note that both feuilletons belong to one and the same author Namchevadze-Kordzadze. The first one resembles N. Dumbadze’s style both of the title and in terms of using Gurian dialect. Also it duplicates the plot from the novel “I see the sun,” though it is transformed and adapted to modern situation. The feuilleton rebukes former Finance Minister of Georgia N. Khaduri who adores feasts and pastime and either does not attend government meetings or if he does he is too drunk. The feuilleton shows how drunken Khaduri goes to one of such meetings and asks Prime Minister to give him a speech. In his speech he talks about devaluation of Lari and blames himself in everything though other ministers do not blame him.

- **Who devaluated Lari? – asked Khaduri. Everybody was wonder-struck. – I am talking to you, who devaluated Lari?**
- **Dollar devaluated Lari, Nodar, how, are you blaming us? – dared somebody.**
- **It’s a lie, Dollar hasn’t done it!**
- **External factors, then! – said one of the ministers.**
- **No!**
- **Neither investment decrease?**
- **No!.. I devaluated Lari!!!**
- **Don’t blame yourself, poor, they will dismiss you, - said the Minister of Justice. Laughter burst out.**

At the end of the feuilleton readers are even sympathized with N. Khaduri. It shows that he feels his guilt towards people, that he was used, made him devalue Lari, though it is not his fault.

The second feuilleton is an obituary of Lari. It starts with the words: **“Bank creditors, importers, exporters, and all the Georgians announce that after three month of suffer suddenly national currency Lari has died. Carrying out from the national bank building.”** After that it tells about 20 year existence history, what it endured, how it survived Shevardnadze’s corruption, Saakashvili’s terror and how it suddenly passed away in the hands of free business. Writer of the feuilleton intimately mocks at Bidzina Ivanishvili who told about the fall of Lari: Lari is healthy. The writer points to the hard social state of people: **“You peacefully rested our Lari, but what about us, who you left behind as bank creditors? So on behalf of the whole nation either take us with you or rise to gather strength, boy!!!”** The feuilleton says how many things were left to do with the national currency, salaries, pensions were to increase, but Khaduri finally buried Lari: **“Farewell our unforgettable friend. May the land be soft over you. We promise never to forget you if we survive as neither government tell us nor we know how we can live without you. Sleep peacefully, we calm ourselves down that there you will meet Coupon and it will take care of you...”**

The study of different Georgian feuilletons of different times showed that Georgian feuilleton has undergone great change since its origin. The first feuilletons (19th century) resembled didactic-moralist articles, essays and were mostly presented as critical opinions of feuilleton writers. From the beginning of the 20th century Georgian feuilleton acquired structural diversity. Feuilleton-poem, feuilleton-dialogue, feuilleton-fairy tale, feuilleton-humorous story have appeared. The feuilletons of this time are distinguished with special severity. Georgian feuilleton of Soviet period more or less lost its severity and resembled humorous story. Up today it is more similar to humorous story rather than an essay. On the modern stage there have appeared new hybrid forms of feuilleton: feuilleton-letter, feuilleton-obituary, feuilleton-critical article and others.

One thing is obvious, Georgian feuilleton during its existence always addressed and critically lit up burning issues of different times.

The title of the last chapter of the paper is “The genesis of English feuilleton and its linguo-cultural nature”. It consists of 5 paragraphs.

They say that British humour contains satiric elements and its aim is to manifest ineptitude of life. Characteristic feature of British humour is self-criticism of British people. They see their folly and do not hide it. We have written this introduction deliberately as English feuilletons are based right on this principle. In most parts of English feuilletons characters of feuilletons mock at themselves and disclose the folly of the social class to which they belong to.

The first paragraph of the fifth chapter “English satiric-humorous essay-equivalent of French feuilleton in England” tells that feuilleton is a French phenomenon; it established itself with the same name in Russian and Georgian publicism, but the development of feuilleton in England went completely different path. There was no place for literary, theatrical and political feuilletons in English press. The term “Feuilleton” does not exist in England and it is substituted by the term “Essay.” This is the opinion of some scholars. Though, they have different opinions about the term. Some believe that feuilleton is nothing more than the stories united under heading: "personal story," "talk of the town," "funny story“. Some believe that all the belles-lettres – publicist compositions, printed in the humorous block of English newspapers, can be classified as feuilletons.

We share the opinion of Sappi and Coleman that “these two forms are so similar to each other that it is possible to consider feuilletons as essays.” Furthermore, the issue making us think that feuilleton genre in England is substituted by essay is the inexistence of the term *Causerie* (from French “chat”) in English. *Causerie*, same as small feuilleton represents a short, informal, humorous essays which are printed in newspapers. In English *Causerie* is substituted by the terms "personal story," "talk of the town," "funny story."

R. Eaman in his book “The A to Z of Journalism” defines the term “feuilleton”: “a predecessor of the modern column” (Eaman, 2009:141). If we consider modern English feuilletons this idea also seems to be fair.

The title of the second paragraph of the fifth chapter is: “The predecessors of English satiric essay in England”. According to the scientific literature, from the second half of the 17th century to the end satire experienced marvelous development and named great English satirists: Dryden, Pope, Swift, Stern, Fielding and others. This period was distinguished by

poetic and prosaic belles-lettres compositions, pamphlets, essays of satiric character and they were written for different purposes. There were first samples of social, religious, political, moralistic satire.

As for satiric-humorous essay, it starts to develop in England from Swift and Dafoe time. They mainly wrote compositions of polemic-aggressive tone, satiric compositions of publicist character that were directed against specific part of society, individuals or a political event (sometimes even Government). It was rather a pamphlet than a simple satiric-humorous essay. Though, in many studies (Cook and others) Dafoe and Swift's pamphlets are mentioned as satiric essays because of satiric hyperboles used in them. We think that right these pamphlets of burning nature were the starting point of feuilletons.

The third paragraph of the fifth chapter "English feuilleton in XIX century" deals with satiric-humorous essays from the magazine "Punch." We observed and got familiar with the dozens of magazines and came to the conclusion that the magazine was thematically varied. It presented feuilletons – satiric-humorous essays in the block "Voces Populi" but political feuilletons were published under the heading "Essence of Parliament".

One of the interesting political feuilletons of that time is "**Street politics – A dramatic Dialogue between Punch and his stage manager**" (The Punch, Vol. 1, 1841, July 17), where parliament members of that time are caricatured. The main character Punch becomes Member of Parliament and the stage manager who is astonished by this fact asks him to tell how he managed to become parliament member and his future plans. Punch tells the truth: "I am at the moment in the unit of collective stupidity of the nation." And on the next question of the stage manager, 'A legislator, Mr. Punch? With that wooden head of yours!, Punch answers: "The wood is the material generally used in the manufacture of political puppets. There will be more blockheads than mine". He also openly reveals his purpose of becoming a politician "On self-interest. I'm above having any principles but those that put money in my pocket". On the following question, under the name of which party he entered the parliament, Whigs or Tories, he answers that Tories', though, he says that once he used to be Whigs supporter but having noticed they would not succeed in elections, he turned his back on them.

–Where is your patriotism, Mr. Punch?

- Where every politician’s is, sir – in my breeches pocket.
- Where is your patriotism, Mr. Punch?
- Where every politician’s is, sir – in my breeches pocket.

The feuilleton displays a real picture of politicians that they do not care about public welfare. Their own well-being is more important than that: “Damn the community. I know of no community but Punch and Co.”

The feuilleton “The wail of the male” (The Punch, Vol 93, Sep 17, 1887) manifests the issue of the movement of suffragette women. The British men express their opinion about women’s rights to participate in elections. One of them shows his anger about women’s uncontrollable wishes: “they’ve cut down our wages, and copied our coats, and I really don’t see why they shouldn’t have votes.” Another thinks that it is not bad if women have more rights, work, have pocket money and look after their families themselves: “The women will do all the work there’s to do and keep us, and the kids”. The feuilleton ends with the opinion that the country run by women is easy to destroy: “The world’s being ruined by petticoat labour. ‘Cos their notion of life is to racket and roam.”

The feuilleton **“On the Introduction of pantomime into the English Language”** (The Punch, Vol. 1, July 17, 1841) rebukes not only the separate social class but the whole English nation. The evaluation of the English is represented by an English person who starts to speak about his nation with Napoleon’s words: “Napoleon said many years back, we were a nation of shopkeepers . . .” and adds that the English are luxury affectionate nation: “Gold has become our sole standard of excellence. We measure a man’s respectability by his banker’s account . . . Our very nobility is a nobility of the breeches’ pocket.” This is the nation evaluating relationships commercially.

The analysis of the 19th century feuilletons has shown us that feuilletons really existed in English press. It did not have the shape of satirical-humorous essay but it was the so called “small feuilleton” which expressed public opinion about different burning issues rebuking politicians, judicial and religious persons, merchants, representatives of high social class, ambitious women, etc. In England there existed hybrid genres of feuilletons: feuilleton – parable, feuilleton – fairy tale, feuilleton – humorous story, feuilleton-letter. This shows that

feuilleton really existed with its essence and had a quite developed form but the term “feuilleton” itself did not exist.

The fourth paragraph of the fifth chapter “English feuilleton in XX century” says that in the beginning of the 20th century English feuilleton did not change structurally and thematically. One of the significant events of the 20th century was World War I (1914-1918). And of course many English feuilletons were dedicated to this and other historical facts as well in the magazines “Punch” and “The Wipers Times.” Feuilleton **“The Secrets of heroism”** (The Punch, Vol. 152. May 30, 1917) bitterly criticizes English soldiers of that time who lost sense of patriotism and went to the war by force. The author of the feuilleton uses such epithets to describe the soldiers: “cowards of the ankles,” “puppies.” One of the soldiers names the reason of joining the war: “I’ll tell you, Sergeant, I never had much heart for soldiering, and I only joined up when I did to spite the girl that jilted me”, the second one thinks that it is silly to take a risk by going to the war and says: “Do you think I’d have taken those risks I took to-day if there was a girl at home worrying over every casualty list? A man’s a fool to risk a heart to try to get a medal.”

The fifth paragraph of the fifth chapter is dedicated to the modern English feuilleton. On the modern stage it is hard to find feuilletons in the papers “The Guardian,” “The Observer” and so on. It is only possible to find them in humorous columns but different from feuilletons of the previous centuries their bitterness is lost. In bitterness they resemble humorous stories with form of newspaper articles. We called the last one “Humorous article-feuilleton.” We maintain the term “article” as the text is written in a newspaper style, has the heading peculiar to a newspaper article, is rather publicistic than fictional.

In the satirical article **“Michael Flatley’s upper body refuses to perform at Donald Trump inauguration”** (News Thump, 19.01. 2017) the journalist criticizes “Lord of Dance” M. Flatley, who accepted the suggestion of participating in the inaugural ceremony. The journalist mocks at those artists who accept the suggestions because of a great sum of money. Feuilleton is written in a very interesting way. The speaker is the personified body of the dancer. He says that he is not guilty at all and announces:

“I just want to make it perfectly clear that I want no part of this at all. I find the whole thing abhorrent. It was the legs who accepted the booking. But they’re the only part of us that people care about – the arms weren’t consulted. If the legs want to go through with it, that’s fine. They can flail around all they like; I’m just going to stay perfectly still, with my arms stuck fast to my side in protest.” The feet of the legendary dancer answers the blame with the following words: “It’s not a political decision doncha know. We just love to dance so we do. Feckin love it. We don’t need the upper body at all. We can carry the show ourselves.”

In modern English press (as well as in Georgian) mainly dominates political satire, though we meet social, show-business, religious humorous articles. Here it is possible to caricature everything and everybody starting from the monarch and royal family to pop stars. Though, political satire and the negative evaluation of external policy are major ones.

Conclusions:

On the basis of our studies we can conclude:

1. Feuilleton is an inseparable part of a newspaper style. It is the genre that unites fictional and publicist elements and is a perfect example of satiric discourse.
2. The nature of feuilleton is influenced by traditions, common political orientation and the orientation of a newspaper where the feuilleton is published. Feuilleton is a changeable phenomenon. Its character is mostly dependent on its environment.
3. The main types of feuilletons are: **Documentary** and **constructed**. According to the intensity of evaluation and orientation there are several types: **1) harshly critical; 2) moderate critical; 3) humorous critical**. Despite the abovementioned types of feuilletons we can add some more types – **hybrid forms of feuilletons: feuilleton pamphlet, feuilleton-story, feuilleton-poem, feuilleton-dialogue, feuilleton-parable, feuilleton-diary, feuilleton-letter, feuilleton-parody, feuilleton-obituary, feuilleton-article**, etc.
4. Linguostylistic comparison of Georgian and English feuilletons has shown us that feuilletons are distinguished with expressiveness and in both languages and this is created by the

following stylistic devices: **Satire, irony, grotesque, sarcasm, satiric metaphors, personification, humorous comparisons, and epithets.** There are many examples of **allusions, historical reminiscences, allegory, and parody.** The study has shown us that despite lexical stylistic devices there are syntactic stylistic devices as well, for instance, repetition, antonomasia, rhetoric question, break-in-the narrative. We have also met conceptual words often with graphical forms to express ideas effectively. The diversity of tropes used in texts has unforgettable impact on readers and to some extent aesthetic delight as well.

5 According to thematics, author's intention and writing manner, feuilletons can resemble different literary genres, for example, pamphlet, story, essay, letter, parable, fairy tale and others. Mostly feuilletons are represented in the form of a rebuking article, humorous story and critical essay.

6 During the study we stopped our attention on the titles of feuilletons and singled out the following types: rematic, thematic, combined, anthroponymic and annotative. The study has shown us that thematic titles dominate in feuilletons of both cultures. The titles of feuilletons have got several functions: **informative function, pragmatic function, predictive function and expressive function.**

7 According to harshness we can divide the titles of newspapers and magazines into two types: **Extremely sharp** ("Thorn," "Fire," "Devil's whip," "Ammonium chloride," "Obstinate paper," "Satan," "Crocodile") and **less sharp** ("Chatting paper," "Clown," "Joker"). We can consider the titles of newspapers and magazines as **"Talking titles"** which clearly represent the attitude of a newspaper or magazine toward the criticizing issue.

8 During the study our attention was drawn to the **nicknames of feuilletonists.** It appeared that when censure was strong feuilletonists used nicknames to cover themselves. For instance, **"Chatter box," "S. Tskepladze," "Mosquito – fly," "Devil," "Mousie," "Invisible being,"** and others. We have met feuilletonist's nicknames in English feuilletons as well: **Well Wisher, One Who Knows, Fed Up, A Lover of Decency, Indignant.** These names are "Talking names" and are understood metaphorically.

9 Lexical observations of English and Georgian feuilletons have shown us that the majority of them are written in colloquial style. We meet dialectisms, barbarisms, slangs. As for feuilletons

written in the style of critical essays they are written in a literary style and contain much witty advice, proverbs and figurative expressions.

10 The study has shown that feuilletons can tell us the history of culture of different people, their social and political problems, the reaction of representatives of different cultures at different issues, and how sharp their humour is.

11 The study has also shown that Georgian and English feuilletons had different stages of development. We must seek the origin of English feuilleton in the 18th century. It is older and sharper than Georgian feuilleton. If at the beginning feuilletons were only of two types – humorous essay and humorous story, nowadays there are different hybrid forms of feuilletons manifesting the development of feuilleton as a genre. One more difference that is noticeable in Georgian and English feuilletons is that in most part of English feuilletons characters mock at themselves and rebuke their own social class folly. In Georgian feuilletons folly is revealed by the third person.

12 We can boldly say that modern Georgian and English feuilletons lost sharpness and gradually started to resemble articles. The number of feuilletons has decreased in modern press. Modern feuilletons cannot appeal to readers to campaign against injustice. Modern feuilleton entertains readers, makes them smile and shows that those social or political problems existing from the very start are still unsettled.

The main findings and results of the dissertation are presented in the following publications:

1. **'Peculiarities of Political Feuilleton'**, International Conference Proceeding "Humanities in the Information Society – II", Batumi, 2014 (pp. 163-166). ISSN 1987-7625
2. **'The Role of the writer in feuilleton'** – Intercultural Communications, Tbilisi, 2015. (pp. 27-29). ISSN 1512-4363
3. **'Genre peculiarities of newspaper feuilletons'**, journal "Intellect", Tbilisi, 2015. (pp. 144-145) ISSN 1512-0333
4. **'Georgian Feuilleton of XXI Century'**, Journal "Language and Culture", Kutaisi, 2016 (pp. 195-199); ISSN 1987-7323
5. **"Fiction Origin Feuilleton and Its Similarity to Satiric-humorous Stories"**, Proceedings of the Doctoral Students and Young Scholars, 2nd conference dedicated to 80th Anniversary of Shota Rustaveli State University, Batumi, 2017, (pp 206-210). ISBN 978-9941-462-47-4
6. **"Modern English Feuilleton,"** Galaxy: International Multidisciplinary Research Journal, March 2017, Vol. 6 (pp. 29-32) (co-author T. Shavladze), ISSN:2278-9529.

Participation in scientific conferences:

1. Peculiarities of Political Feuilleton, International Conference Proceeding "Humanities in the information Society – II", Batumi, 2014
2. XVI International Conference of American Studies, Tbilisi, 2015.

Thesis for presentation: "Political Caricature as a graphical form of political satire and its expression in American and Georgian cultures."

3. Doctoral Students' Scientific Conference, Batumi, 2015. Thesis for presentation: "Fiction origin of feuilleton and its similarity to satiric-humorous story."